

MÄGEDE HÄÄL

Loe veebis:

NR 12/95

Rõuge valla leht

Detsember 2025

*Soovime teile rahulikku pühadeaega ja
rõõmsaid kordaminekuid uuel aastal!*

Rõuge vallavolikogu ja Rõuge vallavalitsus

PILTUUDISED

Neljapäeval, 27. novembril pidas oma esimese istungi vastvalitud Rõuge vallavolikogu, päevakorras oli volikogu juhtide – esimehe ja kahe aseesimehe – valimine ning vallavalitsuse tagasiastumispalve ära kuulamine. Rõuge vallavolikogu esimeheks valiti põline rõugelane, praegu Võrumaa Arenduskeskuse haridusuuendaja ja Tartu Ülikooli doktorant Kerli Kõiv (pildil keskel). Esimeheks aseesimeheks valiti kohalik ettevõtja Jaak Kärson (vasakul) ning teise aseesimehe rolli asub täitma pikaajaline kultuuri-, kogukonna- ja turismielu vedaja Sirje Pärnapuu (paremal).

Teisipäeval, 2. detsembril toimus Rõuge vallavolikogu istung, kus moodustati volikogu alalised komisjonid ning valiti neile juhid: revisjonikomisjon, majandus- ja arengukomisjon, hariduskomisjon, heaolukomisjon, keskkonna- ja turvalisuse komisjon ning kultuuri- ja külaelukomisjon.

Vallavanema kohale esitati kaks kandidaati: viimased neli aastat valdava juhtinud Britt Vahter (VL Koduvalle heaks) ja KOV valimistel EKRE – Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna nimekirjas kandideerinud Kai Paks. Vahteri poolt andis oma hääle 11 volikogulast kohal olnud 17-st, Kai Paks sai 6 häält. Fotod: Viivika Nagel

Võrumaa Arenduskeskus tunnustas 27. novembril kood/Võru saalis konverentsil "Ambitsiooni om?!" maakonna ettevõtlike inimesi ja organisatsioone. Septembrikuus välja kuulutatud tunnustuskonkursile esitatud 94 kandidaadi seas oli ka rohkelt Rõuge valla tublisid ja tegusaid, kes pälvisid kolm laureaadiititlit ja kaks eripreemiat: Võru maakonna aasta kodanik 2025 on aktiivne kaitseliitlane ja kogukonnaliige Indrek Hunt (vasakpoolsel pildil vasakult teine), Võru maakonna aasta noorte kaasaja 2025 on Kõrvipalu Loometalu perenaine ja muusik Kadri Giannakaina Laube, Võru maakonna aasta vabaiühendus 2025 on põlvkondi ühendav ja pärimuskultuuri elus hoidev Haanimiihi Nõvvokoda (esindaja Agu Hollo ülemisel pildil tagumises reas teine).

Väikeettevõtete kategooria eripreemia "Aasta sotsiaalmeedia turundaja 2025" pälvis Nopri Talumeierei OÜ ning vabaiühenduste kategooria eripreemia "Aasta turvalisuse tagaja 2025" anti sel aastal Eesti esimese nõuetekohase põlvkondade kriisiõppekeskuse avanud Luutsniku Pääste Ennetuskeskus MTÜ-le. Erinevate kategooriate nominentideks oli esitatud veel Markus Truup, Kuuri Kohvik OÜ, Kadri Parts, osaihing Kõivsaare, HUT Eesti OÜ, algatus "Haanimaa kogukonnatund" ning mittetulundusühing Rahvaait. Fotod: Aigar Nagel

Advendiaja algus Rõuge vallas

Novembri viimasel pühapäeval algas advendiaeg, mida tähistati üle Rõuge valla erinevates paikades meie aktiivsete inimeste eestvedamisel, igas kandis omal moel. Aitäh teile, Kangsti külaselts, MTÜ Piiriääre Klubi, MTÜ Rogosi Mõisaselts, Haanja Tantsu Mängu Laulu selts, MTÜ Mehkamaa Kultuuriselts, MTÜ Nursi tegusad, MTÜ Varstu lasteaed-kool, Rõuge Valla Rahvamaja ja Rõuge Põhikool!

▲ Kangsti kogukonna adventisündmus toimus laupäeval, 29. novembril, kui süüdati küünlad külaplatsi jõulukuusel. Adventiüritust külamajas alustas Harri Lindmets mõnusat kandlepaladega. Kõnõlimi advendiaost, vana ao kombist ja tuud kõrkõ õks mi uman võru keelen. Aitäh, Rasmus Kadaja ja Harri Lindmets ning teised pillimehed, kes meid lõõtsahelidega adventiradadele suunasid. Rasmus tutvustas mitmeid kaasavõetud lõõtspile, igale pilli- ja lauluesitusele kõneles juurde loo. Rääkisime Eesti pärimusmuusikast ja meie kandi tunnustatud pärimusmuusikutest ning Harri esitles talle äsja omistatud Et-nokulpi. Aitüma kuulajatest ja tantsijatest publikule ning mõnusat jõuluaega kõigile! Kangsti külaselts

▲ Pühapäeval, esimesel adventil sai esimesena särama Misso aleviku jõulupuul. Esines kohalik muusik Joel Põhja, Vastseliina koguduse õpetaja Jaanus Torrim tervitas kohaletulnuid esimese adventi puhul ning jagas adventituld. Foto: Mariliis Raidma

Rõuges avati advendiaeg Rõuge Põhikooli adventikontserdiga kirikus. Kontserdi järel viidi laternatega tuli välja jõulukuusele, õhtule panid punkti Rõuge põhikooli 2. klass ja Rõuge rahva-

maja segarühm Käsikäes. Foto: Rõuge Põhikool ▼

▲ Ruusmäel toimus piparkoogitaina valmistamise õpituba ning giidiga jalutuskäik, pärast tulede süütamist Rogosi mõisa jõulupuul esines rahvamaja saalis Misso naisansambel Alea. Foto: Kilpkonna Pildipang

▲ Haanjas alustati advendiaega meisterdamise, lõkkel küpsetatud toitute ning Haanja Tantsu Mängu Laulu Seltsi ja seltskon-naringi Rüärääk simmaniga. Haanja küla jõulupuul on sel aastal uues kohas – kaupluse ja koolimaja vahel HAANIMAA nime juures. Foto: Ene Aedmaa

▲ Nursi küla jõulupuul süüdati tuled tõrvikurongkäigu ning elava muusika saatel. Esines Meelis & Katrin Duo, külakeskuses tunnustati selle aasta aktiivsemaid kogukonnaliikmeid. Foto: Katrin Tamberg-Tolk

▲ Mõnistes kaunistati raamatukogu aknad kohalike laste abiga ning süüdati tuled teenuskeskuse ees jõulupuul, esinesid Mehkarid ja Mõniste segakoor. Foto: FB Mehkamaa leht

▼ Varstu koolimaja kuuse juures üllatasid kohaletulnuid Vars-tu kooli ja lasteaia lapsed, üllatuskülalised ja jõulumemm. Foto: MTÜ Varstu Lasteaed-Kool

VALLAVOLIKOGU ISTUNGID

27. novembri 2025 istungil volikogu:

- Valis Rõuge Vallavolikogu esimeheks Kerli Kõivu.
- Valis Rõuge Vallavolikogu esimeheks aseesimeheks Jaak Kärsoni.
- Valis Rõuge Vallavolikogu teiseks aseesimeheks Sirje Pärnapuu.
- Kuulas ära Rõuge Vallavalitsuse lahkumispalve.

2. detsembri 2025 istungil volikogu:

- Moodustas Rõuge Vallavolikogu volituste ajaks järgmised Rõuge Vallavolikogu alatised komisjonid: revisjonikomisjon, majandus- ja arengukomisjon, hariduskomisjon, heaolukomisjon, keskkonna- ja turvalisuse komisjon, kultuuri- ja külaelukomisjon.
- Valis:
 - revisjonikomisjoni esimeheks Kristo Hainsoo ja aseesimeheks Mati Kuklase;

- majandus- ja arengukomisjoni esimeheks Jaak Kärsoni ja aseesimeheks Herki-Sven Selli;
- hariduskomisjoni esimeheks Kerli Kõivu ja aseesimeheks Katrin Puderselli;
- heaolukomisjoni esimeheks Katrin Puderselli ja aseesimeheks Malle Visseli;
- keskkonna- ja turvalisuse komisjoni esimeheks Erki Soka ja aseesimeheks Mikk Mustmaa;
- kultuuri- ja külaelukomisjoni esimeheks Sirje Pärnapuu ja aseesimeheks Elar Kutsari.
- Valis Britt Vahteri Rõuge vallavanemaks.

9. detsembri 2025 istungil volikogu:

- Kinnitas Rõuge Vallavolikogu alatiste komisjonide koosseisud.
- Määras alates 01.01.2026 vallavanema töötasu suuruseks 3500 eurot kalendrikuus.

- Määras alates 01.01.2026 volikogu esimehe töötasu suuruseks 1900 eurot kalendrikuus.
- Määras alates 1. jaanuarist 2026 volikogu tööst osavõtu eest tasu maksmise järgmiselt:
 - volikogu liikmele 50 eurot istungil osalemise eest;
 - volikogu komisjoni esimehele 75 eurot koosoleku eest;
- komisjoni liikmele 35 eurot koosolekul osalemise eest; tasu ei maksta, kui koosolek toimub elektrooniliselt või komisjoni liige osaleb elektrooniliselt;
- komisjoni koosoleku protokollile 35 eurot/koosoleku protokoll.
- Kinnitas Rõuge Vallavalitsuse neljaliikmelisena: vallavanem ja kolm vallavalitsuse liiget.
- Valis revisjonikomisjoni liikmeks Katrin Puderselli.

VALLAVALITSUSE ISTUNGID

14. novembri 2025 istungil vallavalitsus:

- Võttis vastu korralduse „Riigihanke „Rõuge valla lumetõrje 2025/2026, 2026/2027 ja 2027/2028“ pakkumuste vastavaks tunnistamine, pakkujate kvalifitseerimine, pakkumuste edukaks tunnistamine.

19. novembri 2025 istungil Rõuge Vallavalitsus:

- Andis projekteerimistingimused:
 - Uus-Nakrisaare maaüksusele elamu ehitusprojekti koostamiseks;
 - Viitina mnt 2a maaüksusele hoonestuse ehitusprojekti koostamiseks.
- Andis ehitusload:
 - Lepakõnnu maaüksusele masinakuuri ehitamiseks;
 - Jõeveere maaüksusel asuva päikeseelektrijaama ümber-

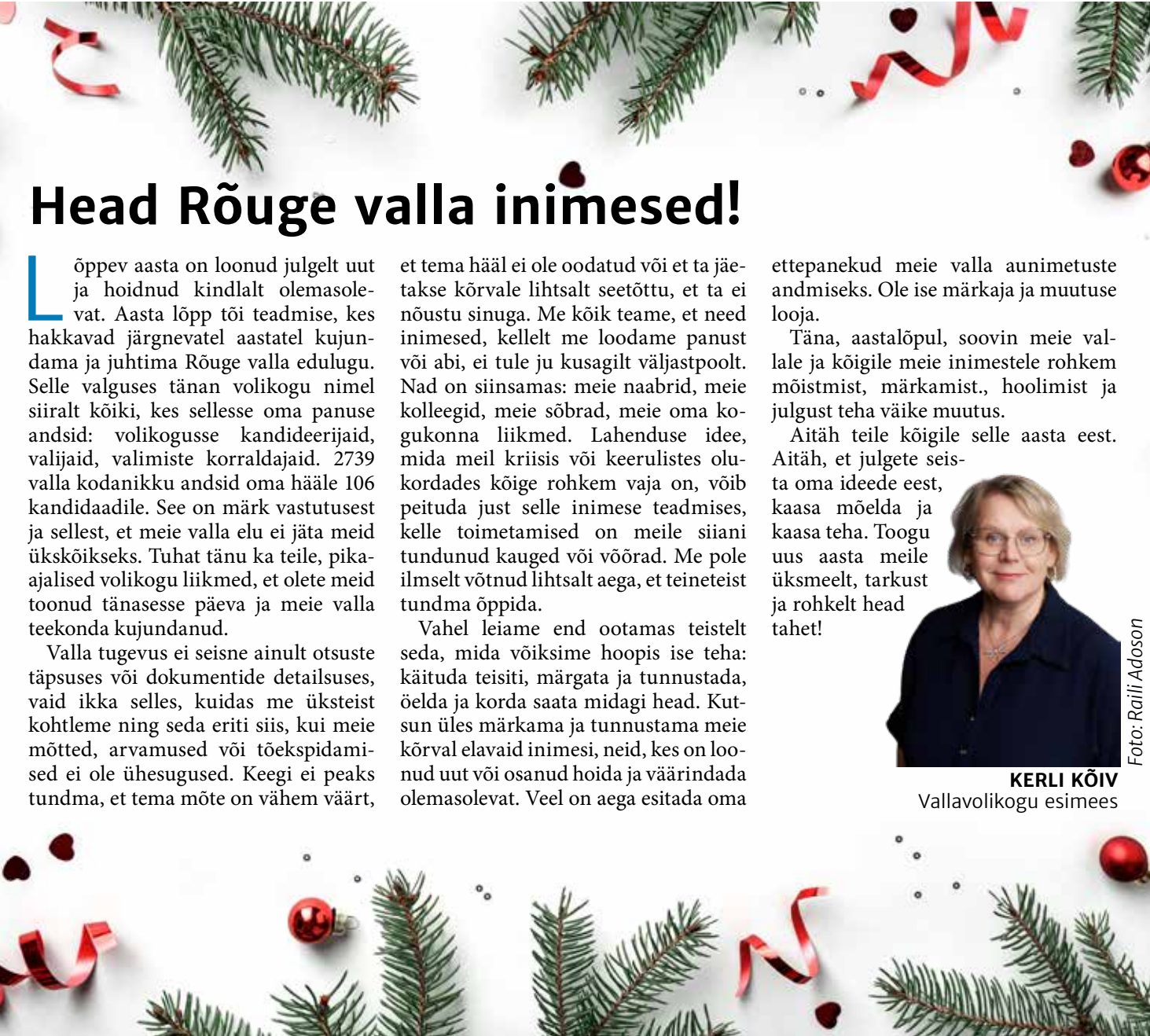
ehitamiseks.

- Võttis vastu protokollilise otsuse omandada vallale Leoski-Tsolli tee.
- Määras Kivioja katastriüksuse jagamisel uutele katastriüksustele nimed, sihtotstarbed ja koha-aadressid.
- Määras Nilssoni ja Kaldemäe katastriüksuste liitmisel moodustuva uuele katastriüksusele nime, sihtotstarbe ja koha-aadressi.
- Kinnitas hajaasustuse programmi 2024. ja 2025. aasta toetuse kasutamise aruanded.
- Arutas Amphora dokumendihaldussüsteemi pöördumist ja otsustas liituda riigi allkirjastamisteenuse keskkonnaga. Toimus arutelu info-turbe eelauditi osas.

26. novembri 2025 istungil Rõuge Vallavalitsus:

- Esitas 2026. aasta eelarve esimeheks lugemiseks vallavolikogule.

Head Rõuge valla inimesed!

Lõppev aasta on loonud julgelt uut ja hoidnud kindlalt olemasolevat. Aasta lõpp tõi teadmise, kes hakkavad järgnevatel aastatel kujundama ja juhtima Rõuge valla edulugu. Selle valguses tänan volikogu nimel siiralt kõiki, kes sellesse oma panuse andsid: volikogusse kandideerijaid, valijaid, valimiste korraldajaid. 2739 valla kodanikku andsid oma hääle 106 kandidaadile. See on märk vastutusest ja sellest, et meie valla elu ei jäta meid ükskõikseks. Tuhat tänu ka teile, pikaajalised volikogu liikmed, et olete meid toonud tänasesse päeva ja meie valla teekonda kujundanud.

Valla tugevus ei seisne ainult otsuste täpsuses või dokumentide detailsuses, vaid ikka selles, kuidas me üksteist kohtleme ning seda eriti siis, kui meie mõtted, arvamused või tõekspidamised ei ole ühesugused. Keegi ei peaks tundma, et tema mõte on vähem väärt,

et tema häälel ei ole oodatud või et ta jäetakse kõrvale lihtsalt seetõttu, et ta ei nõustu sinuga. Me kõik teame, et need inimesed, kellelt me loodame panust või abi, ei tule ju kusagilt väljastpoolt. Nad on siinsamas: meie naabrid, meie kolleegid, meie sõbrad, meie oma kogukonna liikmed. Lahenduse idee, mida meil kriisis või keerulistes olukordades kõige rohkem vaja on, võib peituda just selle inimese teadmises, kelle toimetamised on meile siiani tundunud kauged või võõrad. Me pole ilmselt võtnud lihtsalt aega, et teineteist tundma õppida.

Vahel leiame end ootamas teistelt seda, mida võiksim hoopis ise teha: käituda teisiti, märgata ja tunnustada, öelda ja korda saata midagi head. Kutsun üles märkama ja tunnustama meie kõrval elavaid inimesi, neid, kes on loonud uut või osanud hoida ja vääridada olemasolevat. Veel on aega esitada oma

ettepanekud meie valla aunimetuste andmiseks. Ole ise märkaja ja muutuse looja.

Täna, aastalõpul, soovin meie valale ja kõigile meie inimestele rohkem mõistmist, märkamist, hoolimist ja julgust teha väike muutus.

Aitäh teile kõigile selle aasta eest. Aitäh, et julgete seista oma ideede eest, kaasa mõelda ja kaasa teha. Toogu uus aasta meile üksmeelt, tarkust ja rohkelt head tahet!

KERLI KÕIV
Vallavolikogu esimees

Foto: Raili Adoson

Ettepanekuid Rõuge valla tunnustuste andmiseks oodatakse 5. jaanuarini 2026

Taas on aeg mõtiskleda ja tuletada meelde, kes on sel aastal olnud Rõuge valla säravaimad tähed, kes on väärt elutöö preemiat ja kes aukodaniku tiitlit. Valla tunnustusega väärtustame inimesi, aga miks mitte ka asutusi ja organisatsioone, kes on oma eriti pühendunud töö või tegevusega jäänud silma ja südamesse, aidanud kaasa oma kodukoha või valla elu edendamisele, teinud midagi enam kui peab, astunud sammukese kaugemale, ulatanud esimesena abistava käe ...

Ettepanekuid valla aukodaniku, elutööpreemia ning aunimetuse „Rõuge valla täht“ andmiseks oodatakse 5. jaanuarini 2026. Kogu esitamisega seotud info: statudi, tunnustamise korra ja senised tunnustuste saajad leiab valla kodulehelt aadressilt rougevald.ee/tunnustamine.

Aunimetus „Rõuge valla täht“ katagooriad:

- aasta kohaliku elu täht,
- aasta kultuurielu täht,
- aasta hariduselu täht,
- aasta külaelu täht,
- aasta keskkonnatäht,
- aasta sporditäht,
- aasta ettevõtlustäht,
- aasta tõusev täht,
- aasta täheke,
- aasta seeniortäht,
- aasta sotsiaaltöö täht,
- aasta tähttegu.

Tunnustused antakse traditsiooniliselt üle Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel.

Ettepanekud 2025. aasta tunnustuste andmiseks tuleb esitada hiljemalt 5. jaanuariks 2026, selleks on kolm võimalust:

- Elektroonilises vormis
- Paberil Rõuge vallamajas ja teenuskeskustes
- Posti teel (saata prinditud ja käsitsi täidetud vorm aadressile Ööbikuoru 4, Rõuge alevik 66201, märksõna „Tunnustamise ettepanek“). Ettepaneku esitamise prinditava vormi saab alla laadida valla kodulehelt.

Alanud hooaja lumetõrjest Rõuge vallas

Rõuge Vallavalitsus korraldab lumetõrjetõid kohalikel teedel ja juurdepääsuteedel, lisaks hallatavate asutuste territooriumil ning vallale kuuluvates parklates.

Majandus- ja taristuministri määruse kohaselt võib koheva lume paksus teel olla kuni 10 cm ja märja lume paksus kuni 5 cm. Lume paksumõõdetakse rööbaste vahelt.

Lumetõrjeteenust osutatakse kohalikel teedel, sh erateedel, mis viivad aastaringelt alalise elukohana kasutatavate majapidamisteni ning mis vastavad järgmistele tingimustele:

■ Tee servad on takistustest puhastatud ning tee servades olevad takistused on märgistatud nii, et need on nähtavad ka pimedal ajal ja sõltumata lumekihi paksusest. Tähistamiseks sobivad vähemalt 1,5 m pikkused puidust või plastmassist otsast helkurribaga postid.

■ Tee kohalt on eemaldatud puude oksad minimaalselt nelja meetri kõrguselt ja ühe meetri laiusest mõlemalt poolt teed. Tuleb jälgida, et ka lume raskuse all ei vajuks puid ja oksa kirjeldatud perimeetrisse.

■ Tee kõrval on koht, kuhu lund lükata. Lume äravedu ega mujal ladustamist vallavalitsus ei korralda.

■ Tee laius võimaldab lumetõrjetechnika liikumist

ja lumetõrjet vähemalt 3,5 meetri laiuse sahaga. Lumetõrje käigus tee katendilt ja äärtest lahti lükatud pinnas ja mättad tuleb likvideerida maaomanikul.

Mis võiks lume lükkamist takistada?

Lumetõrjeteenust ei osutata, kui tee ei vasta eespool loetletud nõuetele.

Kinnistu hoovide puhastamine ei ole lumetõrjeteenuse osutaja kohustus; võimalusel tehakse seda minimaalselt ulatuses, mis on vajalik sõidauto ümberkeeramiseks või prügiauto juurdepääsuks.

Juurdepääsuteede omanikud vastutavad tee nõuetele vastavuse eest. Kahjusid, mis tekivad lumetõrje käigus nõuetele mittevastaval teel, ei hüvitata. Kortermajade vahelised alad puhastatakse võimaluse korral.

Lumetõrjetõid alustatakse

se siis, kui selleks on andnud korralduse teedespetsialist või haldustõõtaja.

Anna teada, kui sa lumetõrjet ei soovi

Kui tee omanik ei soovi oma juurdepääsuteel lumetõrjet (näiteks kui seal ei elata alaliselt), peab ta sellest teavitama teedespetsialisti või haldustõõtajat:

Varstu ja Mõniste piirkond: Martin Hütsi (martin.hutsi@rougevald.ee, +372 529 5247)

Haanja ja Misso piirkond: Villu Teder (villu.teder@rougevald.ee, +372 518 6381)

Rõuge piirkond: Liisi Kurvits (liisi.kurvits@rougevald.ee, +372 5333 1369)

Kes lükkab lume minu koduteelt?

Sel hooajal jagunevad Rõuge valla lumetõrjepiirkonnad järgmiselt ►

Lumetõrje piirkond	Külad või külade piirkond	Teenusepakkuja
Haanja I	Uue-Saaluse, Mallika, Holdi, Piipsemäe, Suhka, Kergatsi piirkond	Workest Group OÜ Taavi Koemets 5556 9260
Haanja II	Jaanimäe, Haanja, Plaksi, Kääraku, Plaani piirkond	Tootsi talu Olev Toots 515 0312
Haanja III	Raagi, Palli, Luutsniku, Sarise, Söödi piirkond	Kauhur Grupp OÜ Riho Ruusamäe 5662 6776
Haanja IV	Tuuka, Lüütsepa, Hulaku, Kuklase, Kuura piirkond	OÜ Tamp 502 6096
Misso	Misso piirkonna külad	Arcel Metall OÜ 517 9228
Mõniste	Saru, Koemetsa, Mõniste, Parmupalu, Vastse-Roosa, Karisöödi, Kuutsi, Villike piirkond	Haavistu Teenused OÜ 5345 5257
Rõuge I	Rebäse, Kokõmäe, Kurgjärve, Toodsi, Kokõ, Püssa, Rasva, Utesuu, Tsutsu, Liivakupalu piirkond	Workest Group OÜ 5306 6249
Rõuge II	Tiidu, Mõõlu, Järveküla, 1/2 Viitina, Haki piirkond	Osäühing Sulevimägi Elar Kutsar 5391 9450
Rõuge III	Sadramõtsa, Kuklasõ, Roobi, Listaku, Kellamäe, Pärlijõe, Vanamõisa, Saarlasõ, Tüüsi, Heibri, Soomõoru, 1/2 Viitina, Soemõisa, Kavõldi piirkond	Kauhur Grupp OÜ Riho Ruusamäe 5662 6776
Rõuge IV	Ruuksu, Rõuge, Muhkamõtsa, Handimiku, Möldri, Tindi, Hinu piirkond	MV Veod OÜ 5306 6249
Rõuge V	Riitsilla, Haabsilla, Järvepalu, Nilbõ, Lauri, Nursi, Hansi, Lauri, Kiidi, Tilgu, Ahitsa, Soekõrdsi piirkond	Nasi Goreng OÜ Toomas Truup 5660 6683
Varstu I	Vana-Roosa, Punsu, Varstu alevik, Raudsepa, Matsi, Kangsti, Kõrgepalu piirkond	Mellituss OÜ 5666 8719
Varstu II	Soolätte, Krabi, Paganamaa, Pähni, Mutemetsa, Hintsiko, Lüütsepa piirkond	Nasi Goreng OÜ Toomas Truup 5660 6683

Kas oled oma koju sisse kirjutatud?

Kui sinu ja su pere kodu on Rõuge vallas, siis peaks see kajastuma ka rahvastikuregistris – nii jõuavad sinu maksuraha ja valla tugi sinna, kus sa päriselt elad.

Registreeri enda ja pere liikmete elukoht hiljemalt 31. detsembril 2025, siis laekub osa teie maksudest ja riigi tasandusfondi raha Rõuge valda ning te saate osa meie valla teenustest, toetustest ja muudest hüvedest.

Mida sissekirjutus sulle ja su perele tähendab?

Iga aasta 1. jaanuari seisuga* sissekirjutus annab sulle ja su perele võimaluse taotleda samal kalendriaastal näiteks ha-

jaasustuse toetust, Nursipalu müratoetust ja peagi loodavat Rõuge valla toetust harjutusvälja läheduse elanikele.

Veel makstakse valla eelarvest erinevaid sotsiaaltoetusi ja haridusega seotud toetusi, MTÜ-de toetusvoorst saavad noored taotleda toetust stipendiumi saamiseks.

Isegi kui kõigi toetuste ja teenuste puhul ei arvestata sissekirjutust 1. jaanuari seisuga, tundub ju aus, et oled ka ise panustanud valla eelarvesse,

millest sulle toetusi makstakse või teenuseid pakutakse?

Näiteks erateede lumetõrje puhul pole me seni inimeste sissekirjutust jälginud, kuid kõigi elamuteni lume lükamise eest makstakse valla eelarvest.

Mida täpsem ülevaade on vallal oma elanikest, seda paremini saame kavandada tulevase investeeringuid, bus-siühendusi ning vaba aja veetmise võimalusi.

* Et olla 1. jaanuaril 2026

Rõuge valla elanik, tuleb oma elukoht registreerida hiljemalt 31. detsembril 2025.

Kuidas on seotud registriandmed ja valla toimetulek?

Iga omavalitsuse üks olulise-maid tululikkeid on elanike tulumaks ja riigi tasandusfondi eraldised. Need mõlemad sõltuvad sellest, kui palju inimesi on valda sisse kirjutatud rahvastikuregistri andmete järgi aasta esimesel päeval. Iga

ametlikult registreerunud elanik aitab hoida seda numbrit elujõulisena ja annab oma osa valla arengusse. Rahvastikuregistri andmed annavad valla valitsusele ja volikogule tõese pildi sellest, kuidas meie elanikkond üle valla jaotub, õigete andmete põhjal saab targemini planeerida valla erinevaid teenuseid.

Nagu paljud teised Eesti maaomavalitsused, seisame ka meie silmitsi väheneva rahvaarvuga: lapsi sünnib v a r a s e m a s t

vähem, eakama elanikkonna osakaal on suur ja surmade arv ületab sündide arvu. Erinevad elusündmused liigutavad inimesi seoses töö, õpingute või elumuutustega mujale. Oleme õnnelikud kõigi nende üle, kes on otsustanud rajada oma kodu meie valda või leidnud tee mujalt tagasi koju. Siiski näeme ka sel aastal valla rahvaarvu vähenemist: detsembrikuu alguses oli meile sisse kirjutatud 4949 inimest – seda on 52 elaniku võrra vähem kui

aasta alguses.

Kuidas elukohta registreerida?

■ Kõige lihtsam on elukoht registreerida e-rahvastikuregistri iseteeninduses.

■ Soovi korral saad seda teha ka vallamajas või laadida elukohateate vormi alla valla kodulehelt, täita selle rahulikult kodus ja tuua vallamajja või saata digiallkirjastatult vallavalitsuse üldmeileile.

■ Elukohateate vaatab üle valla kantseleispetsialist.

Vajadusel täpsustatakse andmeid ning kui kõik on korrektne, kantakse sinu aadress rahvastikuregistrisse.

Lisainfo

Kui soovid abi elukoha registreerimisel või ei ole kindel, kas sinu andmed on rahvastikuregistris õiged, kirjuta Rõuge Vallavalitsusele aadressile vald@rougevald.ee või helista vallamajja telefonile 5565 0450. Sinu küsimus suunatakse õigesti kohta ja aitame samm-sammult asja korda teha.

Kas oled oma koju sisse kirjutatud?

Kui elad meie vallas, aga pole veel jõudnud oma elukohaandmeid rahvastikuregistris uuendada, siis on just nüüd selleks õige aeg.

MIKS?

Rõuge valda sisse kirjutatud elanikuna saad taotleda näiteks hajaasustuse toetust oma pere elutingimuste parendamiseks

Registreeri Rõuge vald oma elukohaks enne aasta lõppu ja **anna panus*** meie valla elu edendamisse!

*valla eelarve ja selle kaudu ka siinsete teenuste kvaliteet sõltuvad otseselt meie elanike arvust ja laekuvatest maksudest

Rõuge vald
kuni 31.12.2025
rougevald.ee/
elukoha-registreerimine

Nursipalu müratoetust saab taotleda 30. jaanuarini

Novembrikuu vallalehes kirjutasime pikemalt, et 1. detsembrist kuni 30. jaanuarini saab taas taotleda Nursipalu harjutusväljalt kostuva militaarmüra leevendamiseks mõeldud toetusest.

Eelisjärjekorras on kuni 2 km kaugusel harjutusväljast elavad pensionärid, toimetulekutoetuse saajad ning pered alaealiste lastega, kelle kulud kaetakse kuni 100% ulatuses. Teistel taotlejatel hüvitatakse kulud 70–90% ulatuses, sõltuvalt eluruumi kaugusest harjutusväljast.

Taotleja rahvastikuregistrijärgne elukoht peab olema 1. jaanuari 2025 seisuga eluruumis, millele toetust taotletakse. Toetust saavad taotleda ka isikud, kelle kasuks on eluruumile seatud isiklik kasutusõigus.

Kas eluruum jääb mõjualasse, saab vaadata RKIK kaardira-kendusest, mille lingi leiab Võrumaa Arenduskeskuse kodulehelt: vorumaa.ee/nursipalu-harjutusvalja-muratoetus. Taotluse saab esitada elektrooniliselt Riigi Tugiteenuste Keskuse e-toetuse keskkonnas etoetus.rtk.ee.

Lisainfo ja abi:

Kaire Trumm, Võrumaa Arenduskeskus
+372 5198 6484, kaire.trumm@vorumaa.ee
Reet Reiman, Rõuge vallavalitsus
+372 525 3907, reet.reiman@rougevald.ee

Varstu postipunkti viimane tööpäev on 11. jaanuar 2026

Omniva sulgeb uue aasta alguses Varstu raamatukogus tegutsenud postipunkti (kirjutasime sellest pikemalt novembrikuu lehes), selle viimane tööpäev on 11. jaanuar 2026.

Kõik postiteenused jäävad piirkonna elanikele kättesaadavaks ka edaspidi – postiteenused jõuavad kulleriga tasuta koju kätte ning pakke saab saada ja saata lähedal asuvate pakiautomaatide kaudu (lähimad Omniva pakiautomaadid on Mõnistes ja Rõuges, DPD automaadid Varstus ja Rõuges). Peagi on Omnival kavas paigaldada varstu koolimaja juurde kogukonnaautomaat, mis asendab osa postiteenuseid.

Valla ettevõtete ja MTÜ-de esindajad õppisid nutitelefoniga pildistamst

Novembri lõpus toimus Rõuge valla ettevõtjate ja MTÜ-de esindajatele telefoniga pildistamise koolitus. Ettevõtluses on tänapäeval olulisel kohal turundus ja visuaalne pool ning kvaliteetsed fotod teenustest või toodetest on väga vajalikud, et jõuda oma klientideni. Meid oli juhendamas Jarek Jõepera, kes on ligi 30 aastat tegutsenud fotograafina ja pälvinud mitmeid auhindu.

Osalejad said praktilist infot selle kohta, kuidas pildistada vastu valgust ning kül- või tagantvalguses, kuidas valida fotole fookust ning kuidas fotot töödelda. Saime nippe, millele pöörata tähelepanu hoonete ja ruumide pildistamisel ning portree- või grupifotode tegemi-

sel. Proovisime, kuidas saada paremaid fotosid väikestest objektidest ja mis on oluline toidu pildistamisel.

Päeva lõpuosas toimus infotund, kus SA Rõuge valla turism juhatuse liige Eini-ke Aedmaa jagas infot peagi algava Kõvõra Tii advendikampaania ja Võrumaa Partnerluskogu poolt rahastatud kogu Võru maakonda hõlmava turismiarenduse projekti kohta.

Huvitava ja praktilise päeva korraldasid Rõuge Vallavalitsus ja SA Rõuge valla turism.

Koolitaja Jarek Jõepera (keskel) selgitab, kuidas jälgida parimat valgust ja seda, et inimese näole varjusid ei jääks.
Foto: Rutt Riitsaar

Teadmiste Teisipäevakud Võrus Sakrumis

Iga kuu teisel teisipäeval toimuvad Sakrumi tervisekeskuses (Tartu tn 25, Võru linn) teadmiste teisipäevakud. Uue aasta esimene kohtumine toimub teisipäeval, 13. jaanuaril.

Iga kord jagab oma teadmisi ja kogemusi mõne eriala spetsialist. See-

kordse loengusarja teema on „Kuidas toetada oma lapse arengut vanuses 3–12?“. Esimese kohtumise viib läbi mänguterapeut Kadri Rebane.

Omaosalus 10 eurot, täpsem info ja registreerimine veebis: sakrum.ee/ kontakt.

SAKRUM
KEHA JA MEELE
TERVISEKESKUS

Saru puidutööstuse tee otsas on tore pink, mille ümber kõik külalised end korra kenasti ära mahutasid. Foto: Janno Kuus

Ärksate kogukondade õppereiside sarja alustati Mehkamaal

Võrumaa Omavalitsuste Liidu projekti “Ärksad kogukonnad, toetatud eestvedajad” raames toimub õppereiside sari, mida rahastab Piiriveere Liider. Sarja esimene õppereis Mõniste kanti ehk Mehkamaale sai teoks 15. novembril. Projekti eesmärgiks on koguda ideid, mida oma külas, piirkonnas või kogukonnas rakendada; luua uusi koostöösidemeid ja tugevdada olemasolevaid; kohtuda teiste ärksate inimestega ja õppida üksteiselt ning tunda, et sa ei ole oma kogukonnatöös üksi. Esimese õppereisi osalejad olid eelkõige Setumaa külaliigutajad ja

oma kogukonna eestvedajad, külalised oli kokku 35. Ekskursiooni alustati kunagise Mõniste mõisa pargi servast ning päeva jooksul tehti ligi 60 km pikkune reis. Tutvuti tänava suvel Sarus avatud Rahvaaidaga, kust võeti suund sajandivanusesse Saru puidutööstusse. Teeäärse männimetsas vaadati üle ka ristipuud, mis jutustavad ühest tahust siinse kandi matusekombestikust. Kunagisele raudteetammile rajatud maantee viis huvireisijad üle Mustajõe Peetrijoõeäärde Karisööti, kus saadi üht-teist teada siinse iidse ja omapärase pargi ajaloost ja

tänasest päevast. Tiitsal külastati motoklubi Wildhogs MC. Üle sai vaadatud noortekeskuse maja ja Metsavenna talu juustupood. Tutvuti Mõniste muuseumiga ja tubli paar tundi kulus rahvamaja saalis, kus kuulati põhjalikku ettekannet Mehkamaa sündmustest ning seltside ja ühingute tööst, toeks ja illustreerimiseks enam kui 60 slaidi. Oma tegemisi tutvustasid sel moel Vastse-Roosa külaselts, MTÜ Labritsa, MTÜ Rahvaait, MTÜ Ääremaa Noored, Rõõmurullid, Mehkarid, muuseum, kool, laste-aed, muusikapesa, noorkotkad ja kodutütred, motoklubi

Wildhogs MC ja Mehkamaa kultuuriselts. Nii lõuna- kui õhtusööki pakuti külalistele Mõniste koolimajas. Peoõhtu sisustasid rahvamajas meie tantsijad ja lauljad väikese kontserdiga. Mõnusat tantsumuusikat tegid Janek ja Janar Paeglis. Suur-suur tänu kõigile, kes päeva kordaminekuks suure panuse andsid, oma valdusi ja ettevõtmisi tutvustasid ja õhtul külalistele meelelahutust pakkusid. Aitäh, projektijuht Maris Andreller!

KATRIN ROOP

Rändkaupluse peatused Rõuge vallas

Rõuge vallas pakub oma teenust lahke rändkauplus, mis toob esmatarbekaubad inimestele kodu lähedale. Allolevas graafikus on kirjas põhipeatused, kuid võimalusel ja kokkuleppel teeb kauplus peatusi ka koduukse ees. Seda eriti siis, kui teed on sõidetavad ja huvilisi on rohkem. Arvestada tasub, et kuu esimeses pooles võivad peatuste ajad ostjate rohkeuse tõttu veidi nihkuda. Kui soovite rändkauplust oma külla või kodutänavale, andke sellest julgelt teada – kaupleja püüab ostjate soovidega igati arvestada! Rändkauplusega saab ühendust telefonil 5647 0536 (Rita)

KOLMAPÄEV
Mustahamba 9.15 2 peatust
Nursi 9.30–9.45
Lauri 10.00 2 peatust
Matsi 10.15
Sänna bussipeatus 10.20
Jaanimäe 10.30–10.50 5 peatust

NELJAPÄEV
Missoküla 10.00
Karinä 10.15 (soovi korral)
Hino 10.20 2 peatust
Rammuka 10.30
Kivioru 10.50

LAUPÄEV
Uue-Saaluse 9.10
Kündja 9.20
Petruse 9.25
Leoski 9.30
Holdi bussipeatus 9.40
Ihatsi 9.50
Holdi bussipeatus 10.00
Villa 10.10
Plaani 10.15
Vaalimäe 10.20
Ruusmäe 10.30
Raagi 10.40
Luutsniku 10.50 (soovi korral)
Palli 10.55 (soovi korral)
Savioru 11.00
Pulli 11.10
Viitina 11.00–11.15

HAND Projekt: Euroopa käsitöö pärand maapiirkondade koolides

Itaalia ja Eesti algkoolid ühendasid jõud projektis HAND (ingl k „käsi“), et edendada traditsioonilist kunsti ja jätkusuutlikkust

HAND oli Euroopa Liidu Erasmus Plus programmist rahastatud projekt, mille eesmärk oli edendada traditsioonilist kunsti ja käsitööd maapiirkondade algkoolides, kasutades jätkusuutlikku ja osaluspõhist lähenemisviisi. Projekti eesmärk oli muuta õpilased ja kooli töötajad oma kogukonnas tõelisteks muutuste elluviijateks, kes tundsid ja hindasid oma piirkonna väärtust ning pühendusid aktiivselt säästvale arengule.

Partnerlus ja tegevused
HAND projektis olid koos partnerid neljast organisatsioonist kahest Euroopa riigist – Eestist ja Itaaliast. Eestist osalesid MTÜ Sänna Kultuurimõis ja OÜ Ühe Talu Lugu ning Itaalia partnerid olid Albero della Tuscia ja Artemisia Associazione. Mõlemast riigist osales üks kohalik kunsti ja traditsioonilise käsitöö valdkonnas tegutsev ühing ning maapiirkonnas asuv algkool. Projekti raames viidi läbi kolm peamist tegevust: ■ Kavandati ja viidi läbi tra-

Leiutajate Külakooli reisisellid koos õpetaja Kadiga. Foto: erakogu

aditsioonilise kunsti ja käsitöö kursused ja töötoad Itaalia ja Eesti algkooliõpilastele, luues lastele ka veebisaidi. ■ Viidi läbi vahetusprogramm, mis võimaldas kaks reisi lastele ja täiskasvanud töötajatele, et külastada teineteise riiki ja õppida tunda traditsioonilist kunsti ja

käsitööd. ■ Koostati raamat, mis koon- das projekti tulemused ja levi- tas neid veebiväljaandes. **Kursused Itaalias ja Eestis** Itaalias Farnese külas Tuscia piirkonnas oli Albero della Tuscia kooli lastel koos- töös ARTEMISIA ühinguga

võimalus osaleda mitmetel käsitöökursustel: ■ Keraamika: harjutati Raku ja Buccheri keraamika teh- nikaid ning loodi loomi ja jõulukaunistusi. ■ Ketramine ja kudumine: õpiti tundma erinevaid loo- duslikke kiude, kohalikku villa olukorda ja prooviti villa

looduslike värvainetega värvi- da, samuti kooti lintkudumise tehnikas ja valmistati väikseid vaipu. ■ Raamatuköitmine: valmis- tati miniatuurseid märkmikke ja õpiti klassikaliste raama- tute komponente, kasutades prantsuse pistet ja kopti pistet, ning külastati ka kohalikke arhiive, et uurida keskaegset raamatuköitmist. ■ Etruski ehted: valmista- ti käevõrusid, sõrmuseid, kõrvarõngaid ja ripatsitahv- leid, keskendudes reljeftrüki tehnikale. ■ Muusikariistad ja taaska- sutus: tutvuti muusikariistade klassifikatsiooniga (aerofonid, akordofonid, membranofonid) ning loodi taaskasutatud materjalidest sistrumeid ja plaksutamispille. ■ Traditsioonilised puidust mängud: ehitati puslemängu ja õpetaja leiutatud mängu ni- mega Hollabirinto. Eestis ehk meie vallas Sän- na külas toimusid kursused Leiutajate Külakoolis koostöös organisatsiooniga Ühe Talu Lugu: ■ Traditsioonilised ehitustii-

lid: ehitati miniatuurset tra- ditsioonilist Eesti küla ja õpiti sindelkatuse meisterdamist. ■ Lisaks pakuti võimalust õppida meisterdama jõu- lukaunistusi, tutvuda ku- dumise, traditsioonilise ke- raamika ja unenäopüüdjate valmistamisega.

Tulemused
Projekti mittemateriaalsete tulemustena oodati laste tead- likkuse suurenemist tradit- sioonilise kunsti ja käsi- tööst nende tulevikuvaadete arendamiseks, suurenenud teadlikkust oma rollist muu- tuste edendajana säästvama tuleviku nimel, kuuluvus- tunde suurenemist ja kogu- konna sidemete tugevdamist ning maapiirkondade vahe- liste rahvusvaheliste suhete edendamist. Käegakatsutav tulemus oli raamatu loomi- ne, mis koondas kõik projekti tulemused.

HENDRIK NOOR
Leiutajate Külakool

KOOLINOORED KIRJUTAVAD

Artiklid on kirjutatud Rõuge Põhikooli Rõuge õppekoha 7. klassi ajakirjandustekstide õppeprojekti raames, juhendaja õpetaja Kärt Salumets.

Külalislahke, ajalooline ja maitsev Kreeka – õppekäik Neo Souli algkooli

Maikuu 2025 käis Rõuge Põhikooli Rõuge õppekoha eesti keele ja kirjanduse õpetaja Kärt Salumets Erasmus+ programmi toel Helsingis koolitusel. Kevadise koolituse eesmärk oli tutvuda Soome haridussüsteemi ja kaasava hariduse rakendamise põhimõtetega.

Lisaks uutele teadmisele sai õpetaja Kärt Helsingi koolituselt ka hulga uusi tutvusi. Üks tutvustest – Neo Souli algkooli eripedagoogi Eirini Dinakiga – aga suve jooksul kasvas ja juurdus ning on nüüd, hilissügisel 2025, isegi esimest vilja kandnud. Nimelt külastasid Rõuge õppekoha kümme õpilast ja kaks õpetajat Erasmus+ projekti toel Neo Souli algkooli Kreekas.

Ettevalmistused

Oktoobrikuu esimesel poolel avanes Rõuge õppekoha 6. ja 7. klassi õpilastel võimalus kandideerida õppereisile Kreekasse. Selleks tuli kirjutada motivatsioonikiri, mille põhjal valiti välja kümme õpilast, kes said laiendada silmaringi ja praktiseerida inglise keele oskust. Ettevalmistused õppekäiguks olid põhjalikud. Omavahel lepiti kokku teemad, mida keegi oma kooli, kodu- ja looduse ja meie riigi kohta tutvustab. Harjutati rahvalikke tantse ja üht laulu, mida sealsetele lastele esitada. Valisime välja paar meie mängu, mida ühiselt vabal ajal mängida: „Tagumine paar välja!“ ja „Silmapilgutamine“. Külakostiks võttis igaüks kaasa ükskaks Eesti kommipakki, lisaks kodust toorainet, et kohapeal eesti traditsioonilist toitu pakuda (kamajahu, kilu, must leib). Kotipakkimiseks jälgiti kohalikku ilmateadet ja õpetajate koostatud nimekirja.

Soe vastuvõtt ja palju uusi teadmisi

Esimene päev kulus reisimisele: Rõugest Tallinnasse, sealt läbi Frankfurti Thessaloniki linna Kreekas. Thessalonikis liikusime läbi tipptunni ühistranspordiga lennujaa-

Rõuge õppekoha ja Neo Souli algkooli õpilased ning saatjad õp Kärt ja õp Külli pärast tänutseremooniat Neo Souli algkoolis. Foto: erakogu

mast bussijaama, sealt sõitsime edasi Serrese linna, kus asus meie ööbimiskoht. Neo Souli algkool asub Serrese linna 8 kilomeetrit väljas ning sinna viis meie õppekäigu teise päeva hommikul meid kohalik ühistransport.

Neo Souli 6-klassilises algkoolis, kus õpib üle 80 õpilase, ootas meid väga soe vastuvõtt. Me tegime sealsetele koolilastele esitluse enda koolist, Rõugest, Eestist ja meie kultuurist ning nemad tutvustasid ka meile oma riiki ja rahvast. Mängisime koos kreeklastega eesti seltskonnamänge ning kooliõuel läks lausa tantsuks. Hiljem näidati meile mõlemat koolihoonet ning saime võimaluse suhelda Neo Souli kooli lastega. Suhtlemine sujus algusest peale ilma tõrgeteta. Koolipäev lõppes kell 13 ning läksime tagasi Serresesse, kus õhtul tegi meile linnaga tutvumise tuuri Neo Souli kooli inglise keele õpetaja Maria. Külastasime kirikuid,

saime teada, et piirkond on olnud pikalt nii Türgi kui ka lühiajaliselt Bulgaaria valitsemise all ning saime ronida linna ääres asuva kindlusmäe otsa. Mäe otsast avanes imeilus vaade tervele linnale.

Õppekäik Kerkini järve looduskaitsealale

Järgmist päeva alustasime sellega, et ootasime hommikul bussi, mis viis meid Kerkini järve äärde. Järve äärde sõitsime umbes tund aega, bussisõidu ajal sai aknast mägist maastikku uurida ja kreeka õpilastega lobiseda. Meiega tulid õppekäigule kaasa Neo Souli 1., 2. ja 6. klassi õpilased koos klassiõpetajatega. Kerkini järve infopunktis rääkis meile kohalik looduspargi töötaja järve kohta palju uut, mis linnud seal pesitsevad, millal nad pesitsevad ja kuidas neid uuritakse. Peale seda viidi meid järve äärde, kus vaatlesime teleskoobiga linde, olime niisama Neo Souli kooli õpilastega

ning saime proovida ka pühvliipimast valmistatud jäätist. Tagasiteel nägime bussiaknast flamingosid ja metsikuid hobuseid, samuti seda, kuidas oliivipuudelt saaki koristatakse. Peale õppekäiku uudistasime niisama Serrese linna ja nautisime Kreekat.

Kultuuri ja maitseid täis huvitajapäev

Viimast päeva Neo Soulis alustasime ühe väikese matkaga Neo Souli külakeses. Tutvustasime küla kultuuriga, saime teada, et küla oli vanasti rikas tänu tubaka kasvatamisele ja müümisele. Peale seda käisime küla rahvatantsurühma, seal oli nii segarühm kui ka naisrühm. Segarühma korrusel olid vanad kreeka rahvatantsu riided ja saime neid selga proovida. Naisrühmas saime kanda naiste mütse, mis olid imeilusad. Naisseltsi daamid pakkusid meile kreeka toite, mis maitseisid väga hästi. Peale seda läksime taga-

si Neo Souli kooli, kus laulsime ja tantsisime eesti laule ja tantse. Sealsed õpilased tantsisid ja laulsid meile ka nende traditsioonilisi laule ja tantse, misjärel toimus emotsionaalne tänutseremoonia. Kui see oli läbi, saime proovida kreeka toite, mis olid imehead. Kreeka hõrgutised olid meie jaoks ette valmistanud Neo Souli algkooli hoolekoguliikmed. Meie pakkusime omalt poolt kama, kamašokolaadi, rukkileiba koos ja ilma kiluta. Peale seda pidime kahjuks ära minema tagasi Serresesse, et järgmisel hommikul sõita Thessalonikisse. Ütlesime kõikidele hüvasti, mis oli tõesti väga kurb, ja siis pidimegi minema. Leppisime kokku, et jätkame suhtlemist veebi teel.

Viimane päev Kreekas: Thessaloniki linn

Meie viimane päev Kreekas tuli meil mööda saata ilma Neo Souli kooli sõpradeta, kuna kohalikud reeglid näevad ette, et koolipäev lõpeb kell 13 ja selleks ajaks peab ka õppekäigult tagasi olema. Hommikul üpris vara sõitsime liinibussiga Serresest Thessalonikisse ja viisime kohvrid uude hotelli. Seejärel läksime linna vaatamisväärsusi avastama ja jalutasime Vahemere ääres. Thessalonikis ringi kõndides oli huvitav see, et uute hoone- vahel võis olla mõni üksik ajalooline pühakoda või mõni muu vana hoone. Nägime muuhulgas Aleksander suure kuju ja saime teada, et ta kogus endale palju maad ja oli suur väejuht. Uudistasime tänaval huvitavat meremehe kostüümi: selle sees oli üks mees, kuid pead polnud näha. Käisime White Toweri muuseumis ja enne seda üritati meile teha pettust ja käepaela müüa.

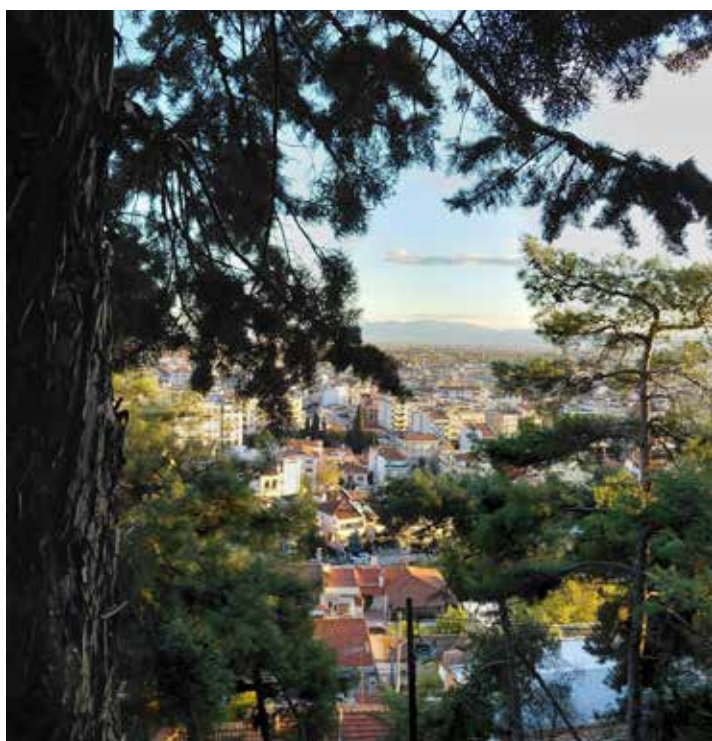
Suurlinnaelu kogu oma võlus ja valus! Pärast mitmetunnist linnaga tutvumist käisime loomulikult ka šoppamas. Oli päikesepaisteline, hariv ja meeleolukas päev.

Kokkuvõte ja järelused

Neo Souli kooli väike kollektiiv – 84 õpilast ja kümme-kond õpetajat – võtsid meid vastu nagu parimaid sõpru. Õppekäigu eesmärgiks oli inglise keele oskuse arendamine, oma riigi ja kultuuri tutvustamine ning nende riigi ja kultuuriga tutvumine. Uusi teadmisi saime paljudest valdkondadest: haridussüsteemist, ajaloost, kultuurist, kreeka keelest ja muidugi kohalikust köögist. Kuna kasutasime liikumisel palju ühistransporti, saime eheda kogemuse kohaliku elu toimimisest.

Eesmärgid said täidetud 110%. Oleme siiralt tänulikud, et saime tundma Kreeka kultuuri, osakest Kreeka maast ja kreeka inimeste lahkust. Täname väga õp Eirini Neo Souli algkoolist, kes koordineeris meie vastuvõttu sealses koolis. Soovitame kõigil Erasmus+ programmides osaleda. Arvestama peab küll sellega, et tuleb teha eeltööd, kohapeal olla aktiivne ja pärast reisi samuti kokkuvõtteid teha. Täname Erasmus+ programmi võimaluse, Rõuge valda kaasa antud meenete, Rõuge õppekohast õp Elinat ja õp Maarjat abi eest ettevalmistamisel ning vanemaid usalduse ja koostöö eest.

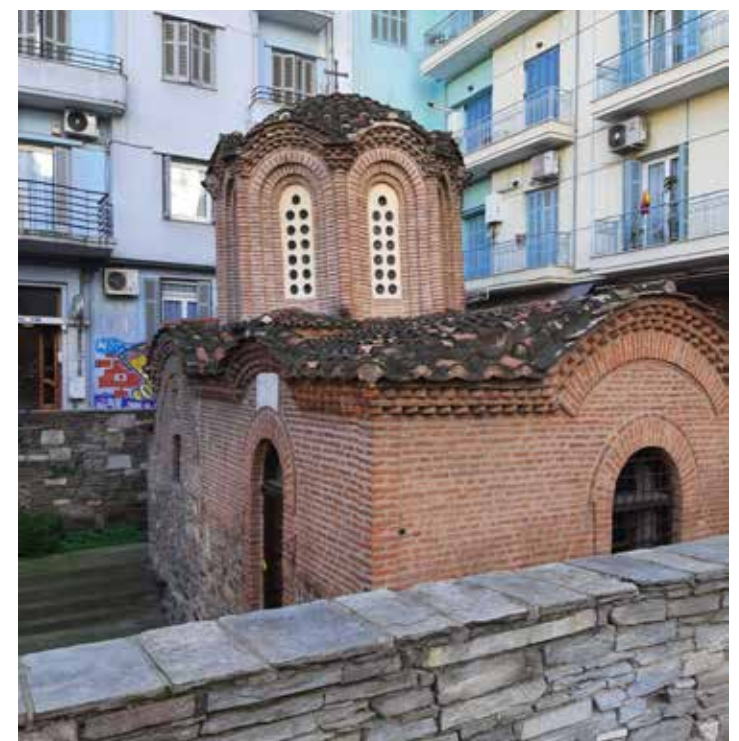
Artikkel valmis õppekäigul osalenud õpilaste ühistööna ja on osa õpiväljundist.

Vaade Serrese linnale. Foto: erakogu

Tänavakunstnik Thessalonikis. Foto: erakogu

Uus ja vana Thessaloniki linnapildis. Foto: erakogu

KOOLINOORED KIRJUTAVAD

Kas Eesti koolinoortel on liiga vähe majanduslikke teadmisi?

Oleme kasvades hakanud rohkem mõistma, et meie koolis ei räägita piisavalt palju tulevikus tähtsatest asjadest, näiteks kuidas rahaga ümber käia ja palju olulisi asju veel. Meile õpetatakse pigem faktilisi teadmisi, aga ainult faktilistest teadmistest tulevikus ei piisa.

Tänapäeva noored ei ole majandusalaselt teadlikud, nad ei tea kui palju kulub üürile, internetile, toidule, auto kütusele ja üldse selle ülalpidamisele, riidele, väljas söömas käimisele, sest nad elavad vanemate kulul ja vanemad sellistest asjadest lastele tavaliselt ei räägi. Oma arvamuse arutleme selle üle, mis ainetund võiks meil koolis olla, tänu millele mõistaksid noored paremini, kuidas rahaga ümber käia ning kuidas pigem seda kokku hoida.

Meie koolides võiks olla selline tund nagu majandusõpe suurematele klassidele, alates 6. klassist kuni gümnaasiumi lõpuni. Majandusõppe tunnis võiks õpetada järgmisi olulisi asju: kuidas raha kokku hoida,

kuhu ja kuidas investeerida, kuidas rahaga toime tulla nii, et ei kulutaks seda iga päev ebaolulistele asjadele. Selles tunnis võiks ka rääkida sellest, kuidas leida tööd, mis noortele meeldib, mille palk on õiglane, kuidas teha endale CV-d ja kuidas vältida lõputusse „oravarattasse“ sattumist, kus inimene töötab pidevalt, kuid ei liigu majanduslikult edasi. Tulevikuks on meil ka vaja teada, kuidas liigub meie riigis raha ja kuidas saavad näiteks arstid ja õpetajad palka.

Noortel oleks ka kasulik teada, missugused teenimisvõimalused meil koolieas olles on, näiteks käia suvel tööl või teenida raha malevas. Teemasid, mis meid päriselt eluks ette valmistavad, ei ole piisavalt. Oleme nõus, et meil on vaja matemaatikat ja eesti keelt, aga see ei aita meil nii täpselt aru saada, mis tööd teha suurena ja kuidas saada endale tööd. Majandusainetunni raames võiks huvilistele tutvustada olulisemaid seadusi, millega tuleb arvestada tööle minnes, korterit üürides, igapäevaseid oste tehes. Samuti

seda, kuidas jagada raha järgmise palgapäevani, et hätta ei jääks ja muud hästitoimivaks eluks vajalikku.

Õpe võiks majandustunnis olla mänguline, kuid samas elutõene. Õppimine võiks olla köitev, et õpilased oleksid huvitatud, mitte ei teeks ülesandeid hinde pärast. et õpilased saaksid aru, et need oskused, mida tunnis õpetatakse, on tulevikus olulised ja eluks vajalikud.

Kokkuvõtteks arvame, et meie pakutud tund kasvataks õpilasi rahaga rohkem ümber käima, õpetaks, kuidas leida tööd ja kindlasti saaksid noored kiiremini iseseisvaks ja ei elaks nii pikalt vanemate kulul. Tänu sellele tunnile oleks riigis tulevikus rohkem paremate rahaliste teadmistega inimesi.

MARTA PARMASON JA RUBEN ORAV
7. klassi õpilased

Arvamuslugu on kirjutatud Rõuge Põhikooli Rõuge õppekoha 7. klassi ajakirjandustekstide õppeprojekti raames, juhendaja õp Kärt Salumets.

Ave Saluorg – Rõuge õppekoha 7. klassi uus klassijuhataja

Rõuge õppekoha koolipere sai sel sügisel endale õpetaja, kes pärast aastaid waldorfkoolis töötamist otsustas tulla Rõugesse. Ta on inimese-õpetuse õpetaja ja 7. klassi klassijuhataja.

„Kui olin lõpetamas Tartu Ülikooli ja kirjutasin magistritööd koolistressist, intervjuerisin muuhulgas Rõuge 1. ja 2. klassi õpilasi. Alles nüüd sain aru, et need on samad lapsed, kelle klassijuhatajaks ma sel aastal sain,” räägib Ave. Nüüd, kui õpilased on juba 7. klassis, tunneb ta, et just selliste laste pärast on tal õpetajana erilisel vedanud. „Nende silmad säravad, nad julgevad küsida abi ja on hästi loovad. See teeb mu töö väga rõõmsaks.”

Inimeseõpetust peab Ave üheks olulisemaks aineks. „See aitab noores inimeses kujundada väärtushinnanguid: arusaamist iseendast, oskust teisi kuulata, koostööd teha ja suhete eest hoolt kanda. Need on eluks vajalikud oskused,” ütleb ta.

Waldorfkoolis töötamine andis Avele väärtusliku kogemuse, kus tähelepanu on lapse sotsiaalsel ja emotsionaalsel vajadustel ning loova õpikeskkonna loomi-

sel. Rõuge koolis hindab ta selgust ja süsteemsust. „Eriti ilus on see, et kooli kõrval on kirik ja rahvamaja – kaks ühiskonnas väga olulist kohta. Seal toimuvad meie kooli sündmused, tehakse head koostööd. Minu enda pulmad toimusid just Rõuge rahvamajas, seega olen nende koh-tadega sügavalt seotud,” lisab ta.

Rõuge kui kodu – algusest peale

Õpetaja on Rõuges sündinud, kasvanud, abiellunud ja oma kodu rajanud. Kodukandis töötamine tähendab talle palju. „Siin ma tunnen, et olen päriselt osa kogukonnast. Mul oli oluline töötada täiskohaga – Rõuge Põhikool andis mulle selle võimaluse.”

Uue kooliaasta eesmärk: klass kui pere

Selleks kooliaastaks on tal selge siht: luua klassist ühtne pere, mis aitab lastel tõeliselt õitsele puhkeda. Iga laps peaks tundma, et tema on siin oluline,” ütleb ta.

Esimesed kuud Rõuge koolis on olnud täis positiivseid üllatusi. Õpilastele meeldivad loovust nõudvad tunnid – rollimängud,

rühmatööd ja enda tehtud plakatid. Klassijuhatajana on ta korraldanud klassiõppereisi Tartusse ning õige pea minnakse koos vanematega bowlingut mängima. „On tunne, et klass kasvab samm-samult väga hästi kokku,” rõõmustab ta.

Õpilastega loodud side ei kao
Eelmise töökoha liitklass, kellega ta aastaid töötas, oli kui väike pere. Üheskoos tehti palju põnevaid projekte ja kevadine tagasiside näitas, et lapsed hindasid eriti sõbralikust, hoolivust ja tugevat koostööd. „Peaegu kõik julgesid abi küsida. Selline klassikeskkond ei teki iseenesest – see on ühine kasvamine ja usalduse loomine,” lisab ta.

Hobid, mis toovad rõõmu

Vabal ajal meeldib Avele sportida, küpsetada, tantsida, tegeleda iluaiaandusega ja kujundada kodu. Need hobid annavad energiat ja tasakaalu tempokasse tööpäeva. „Kui lapsed kooli tulles naeratavad, tean, et olen just seal, kus pean olema.”

Õpetajat intervjuerisid ja artikli kirjutasid

7. KLASSI ÕPILASED ANNI ARWEN KARU, OLIVER KURVITS JA MERDO KÄÄMER

Artikkel on kirjutatud Rõuge Põhikooli Rõuge õppekoha 7. klassi ajakirjandustekstide õppeprojekti raames, juhendaja õp Kärt Salumets.

Pesamunade rühm alustas õppeaastat uuendatud ruumides

Tänavune õppeaasta algas Haanja Lasteaia Pesamunade rühmas eriti rõõmsate toonide ja värskendatud ruumidega. Suviste tegemiste ajal sai rühm tänu pühendunud lapsevanematele uue ilme – nii seinad kui ka sisekujundus said oodatud värskenduse. Suur tänu lasteaia hoolekogu esimehele Herki-Svenile, kelle eestvedamisel lapsevanemad suvel remonditöödega tegelesid.

Ruumide sisekujunduse loomise võttis enda kanda lapsevanem Ännifriid, kelle maitsekas visioon sai kõigi toel teoks. Kui meie algne unistus oli lihtsalt uuendada seinu ja anda neile värske värvitoon, siis tegelikkuses saime palju enamat: hubase ja inspireeriva keskkonna, mis toetab laste mängu- ja õpivõimalusi. Täname kõiki lapsevanemaid, kes hoolimata kiirest suvest leidsid aega tulla appi ja panustada meie laste igapäevasesse kasvukeskkonda.

Loodusesõbrad: väikestest jalgast suurte avastusteni

Pesamunade rühm armastab pikki jalutuskäike Haanja metsades. Meie ümbruses on palju erinevaid ja eri pikkusega radu, mis pakuvad igal retkel midagi uut avastada. Lapsed naudivad looduses liikumist – uurimist, märkamist ja rõõmu väikestest leidudest.

Lisaks metsaradadele täiendavad meie tegemisi mitmed põnevad tegevused ja ringid. Lastel on võimalus osaleda teadusringis, spordiringis ning käia õpetaja Linda käe all Rõuge Lasteaias ujumist õppimas.

Fotod: erakogu

Sügislaad – koostöö, rõõm ja rahatarkus

Septembris toimus Pesamunade rühmas taas juba traditsiooniks saanud sügislaad, milleks hakkasime valmistuma varakult. Iga metsaskäik oli ühtlasi ka seenelkäik – seenekorvid olid meil alati kaasas. Koos lastega korjatud saagist marineerisime ja panime purki maitstvad seened, mis jõudsid müügiks laadale.

Lapsevanemate panus laada õnnestumisse oli suur ning ühiselt tegutsemine pakus kõigile rõõmu. Laat õpetas lastele koostööd, isetegemise rõõmu ja esimesi rahatarkuse õppetunde.

Laadatulu läheb alati rühma ühiskassasse, mille abil saame lastele soetada midagi kasulikku ja vahvat. Sel aastal otsustasime lastega ühiselt arutledes soetada ilusalongi mängunurga ja magnetklotsid, mis pakuvad avastamis- ja rollimängu rõõmu igal päeval.

Haanja Pesamunade rühm soovib kõigile kaunist jõulurahu ja rõõmsaid pühi!

TERJE RÜÜTLI

Brassical tõi Rõuge Kultuurikohvikusse muusikalist sära ja huumorit

Vaskpilliansambli Brassical kontsert oli nii menukas, et publik plaksutas ansambli lausa mitu korda veel lavale tagasi, et nende repertuaarist veel furoorikaid palasid kuulda.

Kontsert-kohvik-vestlusõhtute sari „Kultuurikohvik“ tähistas 15. novembril esimest väikest juubelit – järjestikku viiendal toimunud sündmusel oli külas vaskpilliansambel Brassical.

Kultuurikohviku sisse juhtunud vestlusosas tegi Erkki Peetsalu juttu Võrumaa mees- te, ansambli ühe looja Märt Metsla ja hiljem ansambliga liitunud Rene Lauriga. Vestlust alustati nende muusikalisest teekonnast, haridustest läbi erinevate muusikaga seotud koolide ja saates „Klassikatahed“ osalemisest kuni bänditegemise ja õpetajaks olemiseni välja. Praegu tegeleb Vastseliinast pärit saksofonist Rene Laur igapäevaselt saksofonitundide andmisega Heino Elleri nimelises Tartu muusikakoolis, Võru vallast Vagula külast pärit Märt Metsla juhhib Võru muusikakooli.

Vestlusosa ilmestasid mõlema n-õ sooloesinemised. Muusikalise teekonna alguse meenutamiseks puhus Rene Laur flöödil filmi „Titanic“ tunnusmeloodiat ja Märt Metsla astus üles Indrek Hundiga loodud duoga Minge Metsla, kellega Vastseliina muusikakooli aegadel koos musitseeriti.

Brassicali kontserdil kõlasid puhkpillidel nii tuntud kui ka vähem tuntud lood ning esitatud

repertuaar pakkus palasid väga erineva muusikamaitsega inimestele. Kontsert oli ülimenukas: publik plaksutas ansambli lausa mitu korda lavale tagasi, et Brassicali repertuaarist veel furoorikaid palasid kuulda. Kogu õhtu oli sisustatud sõu ja mõnusa huumoriga.

Vaskpilliansambel Brassical oli Rõuge rahvamaja laval teist korda. Esimesel korral esineti 2013. aasta märtsis veel vanas rahvamajas Eesti Kontserdi kontserdisarja „Muusika Eestimaale“ raames vaid paarile inimesele. Kui 2013. aastal astus Brassical Rõuges üles seitsmeses koosseisus: Märt Metsla, Norman Verte, Mihkel Kallip, Margus Toompere, Ingvar Leerimaa, Jüri Leek ja Lauri Levistu, siis praegu kuulub ansambli koosseisu neli liiget: Mihkel Kallip trompetil, Margus Toompere tromboonil, Enri Rummelgas tuubal ja Rene Laur trummidel. Kultuurikohvikus toimunud kontserdi lõpuosas astus ka Märt Metsla külalisena taas lavale.

Üks Kultuurikohviku külastaja,

kes ka nende esimesel kontserdil kohal oli, meenutas, et märtsikuus oli rahvamajas nii külm, et pidi kuumaks köetud ahju juures kontserti kuulama. Paar aastat tagasi renoveeritud Rõuge rahvamaja saal on täna üks maakonna parima ruumiakustikaga kontserdipaiku just helivõimendust kasutavate koosseisude kontserdi korraldamiseks. Nii püütakse ka Kultuurikohvikus pakkuda parimat tehnilist lahendust koos suurepärase heli-, valguse- ja videokujundusega. Seda korraldab Kultuurikohvikus JK Üritustehnika. Lisaks tehakse kogu sündmusest ka videosalvestus.

Sündmuse eel ja järel ning vestlusosa ja kontserdi vahel olid mõnused kohvikupausid, kus Rõuge rahvamaja pakkus nii kooki ja soolaseid suupisteid kui ka kohvi ja kokteile. Koogid Kultuurikohvikusse valmistas Kairi Koemets. Kogu sündmus toimus kohvikulaadses õhustikus, kus publik istus laudades. Lavakujunduseks kasutati sel korral vastavalt teemale puhkpilli, mis toodi kohale Misso rahvamajast.

Eva-Lotta Vunder ja Madis Meister avavad Rõuge kultuurikohviku talvehooaja erilise õhtuga

Sel hooajal on Rõuge rahvamajas plaanis veel kaks kultuurikohvikut. Järgmine neist toimub 24. jaanuaril, mil peakülaliseks on Võrumaal tegutsevad Eva-Lotta Vunder ja Madis Meister, kelle loomingulist teekonda hakkame vestluse kaudu sündmuse esimeses pooles avama. Koos nendega astuvad üles ka Mariann Pähn ja Marie Jõgi.

Nelja muusiku, Eva-Lotta Vunderi, Madis Meistri, Mariann Pähni ja Marie Jõgi teed on kokku saanud Võrumaal tegutsevas Hääle-Pärlid laulustuudios, kus kõigil on aastate jooksul olnud oma roll kas õpetaja, õpilase või saateansambli osalejana. Neljakesi tullakse lavale kokku esmakordselt. Neid ühendab soov jagada muusikat, mis sünnib ehedusest ja päris-olemisest. Selle koosluse jaoks on oluline südamest jagamine, avastamisrõõm ning muusikas tekkiv suhtlussild kuulajatega. Inspiratsioon liigub vabalt ning ühiselt leitakse kergesti hingamine ja loomeenergia.

Kontserdi kavas on omalooming ja valik laule, mis on neid elu jooksul kõnetanud. Lauludes peegelduvad loodus, aja kulg ja inimese erinevad meeleolud. Eva-Lotta Vunderi ja Mariann Pähni hääled täiendavad teineteist loomulikult ning hakkavad kõlama nii rahulikemates lugudes kui elavama tempoga palades. Helipildi loovad Madis Meister kitarri ja atmosfääriga ning Marie tundliku rütmi kaudu.

Piletid on müügil Piletikeskuses Pilet ühele eelmüügis ja kohapeal on 25 eurot. Uuest aastast on võimalik soodsamalt osta piletit n-õ pakettina - pileti hind kahele eelmüügist on 40 eurot ja kolmele 55 eurot. Pilet neljale on nagu ikka 70 eurot. Sooduspilet kooliõpilastele on eelmüügis ja kohapeal 6 eurot. Siinkohal rõhutama, et sündmus pole mõeldud eelkooliealistele lastele!

Publik naudib kogu õhtut kohvikulaadses õhustikus, mistõttu on lisaks pileti ostmisele vajalik broneerida saali ka laud. Valikus on 3–8-kohalised lauad. Broneerimiseks helista telefonil 514 1384 või kirjuta rahvamaja@rougevald.ee.

Kultuurikohviku menüü eest hoolitsevad Kairi Koemets ja Rõuge rahvamaja kohvik.

Rahvamaja uksed avame kell 18.00, et külastajad saaksid kohvikumelu ja head seltskonda nautida ning end hubases saalis sisse seada. Vestlusõhtu ja kontsert algab kell 19.00.

Ees on ootamas õhtu elava muusika ja pärisetkedega, kus muusikat ja loomislugu jagatakse südamest ning selle kaudu luuakse suhtlussild ka kuulajatega. Tule kuulama ja nautima!

BIRGIT PETTAI
Rõuge valla rahvamaja kommunikatsioonijuht

Osta pilet siit →

KOHVIK-KONTSERI-VESTLUSÕHTUTE SARI

KULTUURI kohvik

24. JAANUARIL KELL 18.00
Rõuge rahvamajas

EVA-LOTTA VUNDER ja MADIS MEISTER

Kaastegevad
Mariann Pähn ja Marie Jõgi

PILET
eelmüügis PILETIKESKUSES

Ühele	25 €
Kahele	40 €
Kolmele	55 €
Neljale	70 €
Kooliõpilased	6 €
KOHAPEAL	25 €

Vestlusõhtut artistide loomingust ja valikutest veab **ERKKI PEETSALU**

Maitseelamused **Rõuge rahvamaja kohvikust**

Lisainfo ja laudade broneerimine (valikus 3–8-kohalised lauad):
tel 514 1384, rahvamaja@rougevald.ee
rougekultuur.ee

Kultuurikohviku meeskond ja külalised: vaskpilliansambel Brassical, Rene Laur, Märt Metsla ja Indrek Hunt. Fotod: Birgit Pettai

Eesti raamatu aasta pakkus Rõuge vallas palju inspireerivaid kohtumisi ja kultuurielamusi

Teeme eesti raamatu aastast vahekokkuvõtte, et vaadata tagasi 2025. aastale, mil Rõuge valda jõudis väga mitmeid sündmusi, kirjanikke ja näitusi. Raamatu aastat lõpeb ametlikult 2026. aasta emakeelepäeval.

Kevadhooajal

Jaauanuaris esitles Toivo Tootsen oma uut mälestusteraamatut „Eesti ajal edenenu“, mis tõi Rõuge rahvamaja kokku üle 70 huvilise. Kirjanikuga vestles Rõuge valla rahvamaja kommunikatsioonijuht Birgit Pettai. Räägiti nii ajakirjandusest, poliitikast kui ka kõigest muust meenutamisväärselt. Lisaks sai publik osa nostalgilistest hetkedest, mis aastate jooksul fotodele on jäädvustatud. Rõõmsaid muusikalisi vahepalu pakkus Indrek Hunt.

Veebruaris esitles Sirje Tooding Rõuge rahvamaja kohvikus raamatut „Kiiksuga puuviljandus“. Tegemist on justkui kokkuvõttega Toodingu 40-aastasest õpetajatööst Rõpina aianduskoolis, kogemustest ja olulistest nipidest. Raamatut lugedes õpib läbi tõestisündinud lugude ja selgete kokkuvõtlike õpetussõnadega oma aias paremini toimetama. Kõiki lugusid illustreerivad võimaldavad tuhi ja puupulgaga tehtud nipiga joonistused raamatu autorilt.

Märtsis korraldas Rõuge valla raamatukogu lastele emakeelepäeva ettelugemist. Samal kuul kohtusid Rõuge põhikooli Rõuge õppekoha 1.–6. klasside õpilased Rõuge rahvamajas ka lastekirjaniku Heiki Vilepiga, kes tutvustas oma loomingut, luges katkendeid oma raamatutest ja jagas kirjanikutöö telgitaguseid. Heiki Vilep on kirjutanud üle 40 raamatu, peamiselt lastele ja noortele. Tema loomingut iseloomustavad fantaasiarikad lood ja südamlilik huumor. Lisaks kirjutamisele on ta tege lenud ka muusikaga. Heiki Vilep on öelnud: „Hea raamat on nagu sõber – sa tahad temaga ikka ja jälle kohtuda.“

Aprillis korraldas Rõuge valla raamatukogu kolmandat aastat järjest Viitina mõisas vanade

ja heade raamatute laata, kus sai soetada „uusi“ ja põnevaid raamatuid. Laadakülasti võttis Viitina mõisas vastu raamatukogunõid Rosaalie. Avatud oli noorte kohvik Noored Kõõgis.

Lisaks toimusid kevadperioodil erinevates valla raamatukogudes Ere Raagi juhendatud meisterdamise töötodad „Mida saab teha vanadest raamatutest“.

Varstu raamatukogus oli maailmakuulsa illustraatori Ilon Wiklandi 90. juubeliaastal 2020 valminud kohvernäitus „Pikk-pikk teekond“. Lastele mõeldud näitus jutustab mänguliselt lugusid Ilonist ja tema illustreeritud raamatutest ning kaasab lapsi tegelema. Aasta jooksul olid erinevates valla raamatukogudes avatud veel paljud raamatuaasta teemalisi näitusi või muud põnevad väljapanekud.

Sügishooajal

Sügisel alustas tegevust Rõuge raamatukogu raamatuklubi, külas käis Rahvusarhiiv, kes tutvustas oma digikogusid. 8. septembril osales üle-eestisel lugemistunnil ka Rõuge raamatukogu.

Kõige helgemad hetked on tehtud inimestest – just seda tõestas Rõuge rahvamajas 22. oktoobril Eestimaa rahvamajade nädala ja üle-eestiliste

Kohtumine kirjaniku Heiki Vilepiga Rõuge rahvamajas. Foto: erakogu

Kohtumine luuletaja ja maailmaränduri Lauri Rõpiga Rõuge rahvamajas. Foto: Birgit Pettai

raamatukogupäevade raames kohtumine kirjaniku ja maailmaränduri Lauri Rõpiga. „Kagu-Eesti kaugemas nurgas on üks paik, kus aeg võtab hinge tõmbe. Nii ütlevad kohalikud. Nii tundsin eile ka mina kui jõudsin Rõugesse,“ kirjutas Rõpp pärast kohtumist oma Facebooki postituses. Ta lisas „Praegu eilset meenutades võin vanduda, et Rõuge rahvamaja saal oli täis langevate lehtede sahinat ja värve. Tean, et see nii ei olnud, aga ometi... Kui õhk uuesti hingas, oli möödunud kaks tundi.“

21. novembril oli Rõuge rahvamajas kohtumine Võrumaa juurtega Ulvi Inger-Kuklasega, kes esitles oma romaane „Idu“

ja „Võrse“. Raamatute tegevus toimub Viitina ja Murati ümbruses, mistõttu oli siinsetel lugejatel eriti põnev.

Mõniste rahvamajas tähistati 29. novembril eesti raamatu aasta olulist sündmust „Mehkamaa raamatukogud 155“. Sel puhul oli külas eesti filoloog, kultuuriloolane, kirjanik ja folklorist Marju Kõivupuu. Väljapanekul olid Rõuge valla raamatukogu Mõniste haruraamatukogu Marju Kõivupuu raamatud ning Mõniste talurahvamuseumi kogu vanemad trükised. Külalistele pakuti põneva jutujamamise kõrvale kohalike valmistatud kohvi ja teed ning maitsvaid küpsiseid. Sündmus toimus koostöös Mehkamaa kultuuriseltsi, Mõniste talurahvamuseumi, Mõniste haruraamatukogu ja Rõuge valla rahvamajaga.

Sügishooajal alustas Rõuge valla raamatukogu uue sündmuste formaadi, teaduskohvi-

Tuleval aastal on oodata järgmiseid teaduskohvikuid uutel teemadel. Rõuge Valla Raamatukogu on avatud ideedele, mis teemasid võiks kohvikus arutada.

Oma mõtteid saab jagada raamatukogude teenusejuhi Merilyn Sepaga e-posti aadressil merilyn.sepp@rougevald.ee.

Võru keskraamatukogu õnnitles Rõuge valla raamatukogu Haanja haruraamatukogu 115. sünnipäeva puhul. Foto: Birgit Pettai

asutustega, südamesse läinud lugejatest ning vahvatest tähtpäevade tähistamisest. Haanja kooli õpetaja Anne Heier ütles, et raamatukoguhoidja on natuke rohkem kui lihtsalt inimene tööpostil. „Haanja raamatukogus ei ole raamatukoguhoidja teenindaja leti taga, ta on natuke su hea pere-tuttav, kellele räägid mõnikord ka oma südameasju,“ lisas ta.

Rõuge valla raamatukogu Haanja haruraamatukogu tänas kõiki neid, kes olnud osa raamatukogu loost ning andis üle tänukirjad headele koostööpartneritele: Võrumaa keskraamatukogule, Rõuge vallavalitsusele, Rõuge valla rahvamajale, Haanja koolile, Haanja lasteaiale ja Võru vallaraamatukogule. Tänukirja väärtusliku koostöö ja toetuse eest said ka kõik teised Rõuge Valla Raamatukogu raamatukoguhoidjad Aive Leppik, Aili Valb, Inge Pilt, Sirje Saarniit ja Kadi Ilisson.

Raamatu aasta veel kestab, järgmiste sündmusteni!

BIRGIT PETTAI
Rõuge valla rahvamaja kommunikatsioonijuht

Noored muusikud üle maailma kogunevad Rõugesse oma pärimust jagama

Veebruari alguses toob rahvusvaheline muusikalager Talve ETNO Rõuge külje alla Kiidi turismitallu kokku viieteistkümne riigi noored, kes esitlevad laagris õpitut kahel avalikul kontserdil.

Kuulmise teel õpitakse ühiselt selgeks nii kodu- kui ka välismaised lood, mida aitavad etno-orkestrile seada juhendajad Regina Mänd Eestist ja Nils Peschanski Prantsusmaalt. Laagripäevade kõrval jagavad muusikud oma lugusid ja kogemusi ka neljas kohalikus koolis. Kohtumisenädal lõpeb kontsertidega 6. veebruaril Rõuge rahvamajas ja 7. veebruaril Pärimusmuusika aidas Viljandis.

„Talve ETNO avab ukse maailmamuusika mitmekesisusse, toob kokku inspireeriva kogukonna ning aitab noortele muusikutele kujundada rahvusvahelise võrgustiku,“ rääkis etnolaagri pealik ning Eesti pärimusmuusika keskuse programmi- ja haridusvaldkonna juht Margit Kuhi.

Tänavu seitsmendat korda toimuvasse laagrisse on oodata osalejaid lisaks Eesti (Võrumaa ja Setomaa piirkonna) noortele ka Ungarist, USAst, Belgiast, Inglismaalt, Tšiilist, Kongost, Singapuri, Taanist, Hollandist, Soomest, Lätist, Saksamaalt, Horvaatiast ja Türgist. Laagri eesmärk on pakuda osalejatele võimalust ekspe-

rimenteerida nii koduste kui ka kaugemate muusikatraditsioonidega, õpetades üksteisele kuulmise järgi lugusid, laule ja tantse just enda juurte juurest.

Talve ETNOt toetab Eesti kultuurkapital ning laager tõstab nii osalejate kui publiku pärimusmuusika- ja kultuuriteadlikkust ning annab võimaluse loominguliseks eneseteostuseks nii Eestis kui välismaal, mis on üks Eesti pärimusmuusika keskuse tegevuse eesmärkidest.

KRISTJAN PRIKS
Eesti pärimusmuusika keskuse turundus- ja kommunikatsioonijuht

Nutikas vanus - digimaailm sinu sõrmede all ja sinu tempos

praktiline ja sõbralik õppeprogramm, mis aitab eakatel samm-sammult õppida kasutama nutiseadme erinevaid võimalusi

Koolitus toimub

20. ja 21. jaanuaril
kell 10:00–14:00
Rõuge Rahvamaja kohvikus

vanusele 55+

Kohtade arv on piiratud!
Etteregistreerimine
tel. 5420 0048 või
Rõuge raamatukogus kohapeal

Koolitust viib läbi Tartu Rahvaülikooli koolitaja Kadi Tamm

Võta kaasa oma nutiseade!

Pilt on illustreeriv. Foto: Adobe fotopank

Nutikas vanus – digimaailm sinu sõrmede all ja sinu tempos

Rõuge Valla Raamatukogu kutsub kõiki 55-aastaseid ja vanemaid valla-elanikke osalema nutiseadme koolitusele 20. ja 21. jaanuaril 2026 Rõuge Rahvamaja kohvikusse. Koolitus toimub mõlemal päeval kell 10.00–14.00 koos kohvipausiga.

Koolitus on osalejatele tasuta. Et saada õpetajaga üks-ühele praktilist ja personaalset juhendamist, on osalejate arv piiratud. Seega tuleb oma osalemine ette registreerida telefonil 5420 0048 või Rõuge raamatukogus kohapeal.

„Nutikas vanus – digimaailm sinu sõrmede all ja sinu tempos” on praktiline ja sõbralik õppeprogramm, mis aitab eakatel samm-sammult õppida kasutama nutiseadme erinevaid võimalusi. Kooli-

tus toimub osaleja tempos, selges keeles ja toetavas keskkonnas.

See on võimalus muuta igapäevaelu lihtsamaks, parandada oma elukvaliteeti läbi teadliku tehnoloogiakasutuse ja tunda rõõmu uute oskuste omandamisest oma rütmis.

Koolitaja Kadi Tamm on lõpetanud Mainori kõrgkooli infotehnoloogia eriala, läbinud pedagoogika täienduskoolitusprogrammi ja talle on omistatud täiskasvanute koolitaja 6.

taseme kutse. 2009. aastal valiti Kadi Tartumaa aasta koolitajaks ja 2019. aastal Tartu Rahvaülikooli aasta koolitajaks.

Registreeri end koolitusele, võta kaasa oma nutiseade, on siis selleks nutitelefon või tahvelarvuti ja kohtume koolitusel!

RÕUGE VALLA RAAMATUKOGU

Rahastus läbi Võrumaa Partnerluskogu projekti „Sotsiaalse kaasatuse meede”

100 AASTAT VANAD UUDISED

5. detsember 1925 Normivilja vaheraha arwel ehitatud teed

Maakonnavalitsus on lõpu-likult kokku seadnud eelarved Rõpina-Rasina tee-ehitamise kohta 637.487 marga suuruses ja Wiitina-Sadrametsa tee-ehitamise kohta 997.937 m. suuruses. Peale selle on aruanded kokku seatud Tsooru-Luhametsa ja Meeksi-Meerepalu tee ja sildade ehitamise kohta 499.754 marga suuruses. Nende kulude katteks läheb ka normivilja vaheraha, mis kohal. Eesti Panga osakonda sisse makstud. Normivilja vaheraha kogusumma on 1 277.097 marka.

8. detsember 1925 Nursi raamatukogust

Nursis on awalik raamatukogu, millest warem selle lehe weergudel ka juttu olnud. Kahjuks ei ole jõutud raamatukogule senini õigekeelset pitsatit soetada. Igasse raamatusse on surutud selgete tähtedega „Nursi Rahwa Raamatukogu selts”.

On sel mõtet? Arwatakse ehk, mida rohkem sõnu, seda tähtsam selts. Oleks ikka soovitatav, kui haritud inimesed ka haritud keelt oskaksid.

Õnnetused ja kuritööd Heinawargused

29. nov. läks Nursi elanik T. Woo jõe äärde oma heinakuhja vaatama. Kohapeal selgus, et tema kui ka naabrite kuhjadest oli „väikesel viisil” heinu ära varastatud. Kui ta paari päewa pärast heinu kodu wedama läks, oli kuhjast juba kadunud heinu päris tubliste. Jäljed tunnistasid, et wargad olid olnud hobusega. Seda nähtust tuleb nimetada eestkätt sellepärast et heinawargused sagedaseks muutunud on.

10. detsember 1925 Murdwargus Saaluses

Õöl vastu 8. det. on Saaluse vallas Holsta külas Rosalie Johanson juure sisse murtud ja 10 puuda sealiha ja muud kraami umbes 25.000 marga väärtuses ära wiidud.

12. detsember 1925 Populaarteaduslik loeng Mõnistes

Läinud laupäeval pidas tuntud loengute korraldaja Dr. Sikk kohaliku koolimaja ruumides populaarteadusliku loengu. Osavõtt keskmine. Kõneleja käsitas kultuuri häid ja halbu külgi ja rajas oma kõne igapäevastele elusündmustele. Kõne käsitusviis oli huvitav ja kaasakiskuv. Kõne järele korraldas kohaliku algkooli noor karskusring, väljaspool programmi jalakeerutuse. Osavõtt sellest oli väheldane. Kuuldus ka publikumi keskelt märkusi, et karskusring ei oleks pidanud oma tegevust algama tant-suga. (See oli karskusringil esimene avalik väljaastumine). Karskusring peab oma tööd alustama wist ikkagi ideelisel platvormil, rahva sekka kandes väärtuslikumat vaimutoitu, kui seda on tants.

15. detsember 1925 Postiagentuur Sänna hobusepostijaama

Rõuges, Sänna hobusepos-

tijaama juures postiagentuuri avamise asjus on maakonnawalitsus jaatava otsuse teinud ja postijaama pidaja on ka sellega nõus. Postiagentuuri avamiseks otsustati postiwalitsuselt luba nõutada. Wiimasel igatahes selle wastu wist midagi ei ole. Sänna ümbruskonna postisaajatele toob see aga võimaluse postisaadetist palju korralikumalt ja kiiremalt kätte saada.

Mõniste raudteejaamas tahetakse postkontor awada

Nagu warem teatasime, võttis maakonnawalitsus üles mõtte, et W.-Roosas saaks postkontor avatud, silmas pidades sealset elavat liikumist ja postisaadetiste rohkest. Selles mõttes saatis maakonnaw. ka postiwalitsusele vastava sooviavalduse. Postiwalitsus on asja kaalunud ja siis järelepärimisega maakonnawal. poole pööranud, kas ei oleks otstarbekohasem postkontor Wana-Roosa asemel awada

Mõniste raudteejaamas. Maakonnawalitsus ei ole selles asjas veel lõpuliikku otsust teinud. Nagu kuuleme, on aga üksikud maakonnawalitsuse liikmed selle poolt, et postkontor avataks Mõniste raudteejaamas.

24. detsember 1925 Jaoskonnaarst Misso

Misso wald on maakonnawalitsuse ees palwega esinenud Misso walda arstijaoskonda awada. Sellega võimalduks Missole ja ümb-

rus-konnale kergem arstiabi saamine, sest praegu on arst tõesti kaugel ja rahwale raskelt kättesaadaw. Maakonnawalitsus on uue arstijaoskonna awamisega ka nõus, ning wõtaks oma kanda arsti palga ja sõidurahad, kuna wald korteri ja kütte peaks andma. Terwitaja.

Vanu Wõru Teatajaid sirvis kirjamees TOIVO TOOTSEN

Alates 2022. aasta 25. septembrist ehiv Rõuge kirikut üle saja aasta taas uhke kukk. Foto: Martin Mark

Kümme aastat kiriku teenistuses

Kümme aastat tagasi tegi Rõuge koguduse nõukogu mulle ettepaneku asuda juhtima koguduse majandustegevust, asudes koguduse juhatuse esimehe kohale. Koguduse majanduslik seis oli keeruline, tasumata maksed ajatatud, töötasud tähtajaks välja maksmata. See ei peaks nii olema. Koos tegime analüüse, kärpeid. Kolm aastat läks selleks, et viia ellu esimene projekt, Rõuge kiriku hoone mugavuskütte lahenduse ehitus. See oli ambitsioonikas projekt, mille rahastamist oli valmis toetama Alexander von Samson-Himmelstjerna 500 tuhande euroga. Projekti sisu oli, et Rõuge jääväljaku jää tootmisest vabanev soojus suunata äripäeval Rõuge põhikooli ja pühapäeval Rõuge kiriku hoone kütmiseks. Projekti rahastaja tingimus oli, et sellega tulevad kaasa kooli ja jääväljaku osas vallavalitsus ning kiriku osas kogudus. Kahjuks pidas vallavalitsus projekti seitse aastat tagasi liiga ambitsioonikaks ja mitte teostatavaks. Kogudusele tuli appi Rõuge Spordiklubi, kellel oli võimalus leida projektile kiriku hoone osas omaosalus. Kogu projekti maksumus oli 135 tuhat eurot. Täna on ki-

riku hoone pühapäevastel teenistustel ning erinevatel üritustel ja kontsertidel mõnusalt soe. Seda kõike tänu ainulaadsele, ökonoomsele küttesüsteemile, mis soojendab külastajat, mitte kiriku hoonet. Viimase viie aasta jooksul oleme investeerinud kokku 455 848 eurot, seda põhiliselt kiriku hoonesse. Sellesse on andnud oma osa Muinsuskaitseamet 45%, s.o 197 090 eurot, Samson-Himmelstjerna fond 25% s.o 124 822 eurot, Rõuge vald on toetanud omaosaluste katmist 5,4% ehk 24 760 euroga. Kõige tähelepanuväärsem on eraisikute, koguduse liikmete, valla elanike, koguduse sõprade ning Rõuge kandi kiriku fännide toetus: 5,2% ehk 24 020 eurot. Viimasena mainitud annetuse puhul tootsin välja kiriku torni tippu ajaloolise kuke paigaldamise, kus üleskutsele reageeris rahvas nii, et 20 000 eurot koguti pooleteise kuu jooksul. Nüüd ehiv kukk üle saja aasta taas Rõuge kiriku torni. Oleme kiriku hoone korrastamisel jõudnud renoveerida hoone ja torni põhikonstruktsiooni. Täielikult on välja vahetatud kogu kiriku hoone elektripaigaldis, juhtmed, kilbid, valgustid. Enamus

akendest on restaureeritud või välja vahetatud. Torni ja põhihoone katused on renoveeritud ja taashooldus tehtud. Seintest on eemaldatud niiskus, korrastades vundamenti koos pandusega. Paigaldatud on uued vihma- ja sademeveesüsteemid. Käärkamber on renoveeritud: põrand osaliselt välja vahetatud, paigaldatud kaas- aegne küttesüsteem ning seal on külastajate laste jaoks sisse seatud mõnus mängunurk. Kiriku saalis on oreli- meistri Hardo Kriisa restaureeritud esimene, tema vanaisa poolt ehitatud ko- duorel. Selle väikeoreliga saab iga kiriku külastaja ise mängida ja kuulata sel- le mõnusat mahedat häält. Seda tehes tuleb muidugi jälgida kõrvalolevaid juhiseid. Kogudusel on valminud ja kooskõlastamisel kiriku hoonet ümbritseva tule- vase Rõuge Maarja pargi projekt. See seob kiriku aia kogu Rõuge ajaloolise ale- vikuga, liidab Ööbikuorust läbi aleviku keskuse kuni mõisapargini ulatuva ala ühtseks tervikuks ning an- nab ülevaate Rõuge aleviku ajaloost. Valmimas on Rõuge Vallavalitsuse poolt juba

aastaid tagasi algatatud detailplaneering endiste- le kirikumõisa maadele. Planeeringu kohaselt saa- vad pered rajada oma uue kodu erinevate lahendus- tega ning ette on nähtud ka erinevate sotsiaalobjektide, mänguväljakute, kergliik- lusteede ja kõnniradade ehitamine. Olen veendunud, et kõik need plaanid saavad teoks ja tulevikus saame uhkust tunda Rõuge aleviku kui mugava, sõbraliku ja külas- tajatele meelde jääva koha üle. Olen koguduse nõuko- gule esitanud soovivaal- duse peatada oma tegevus nõukogu koosseisus ja lõ- petada minu leping kogu- duse juhatuse ametikohal terviselikel põhjustel alates 1. jaanuarist 2026. Soovin igakülgset edu tulevaste tegevuste elluviimisel, nii koguduse nõukogule kui juhatusele. Täna Rõuge koguduse nõukogu, juhatust, kogu- duse liikmeid, sõpru ja tut- tavaid, kes kõik on aidanud neid unistusi teostada. Ilusaid, rahulikke jõule. Kordaminekuid, õnne ja tervist kõigile uuel aastal!

JAAK PÄCHTER
EELK Rõuge Maarja
Koguduse
juhatuse esimees

Pühadeaegne mõtisklus

„Vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, sest teile on täna õnnistegija sündinud, kes on Issand Kristus!“

Selliselt kõlab inglite kuulutus rahvale sel- samal ööl, kui Jeesus sündis. Kurvastamiseks oli kuulajail põhjusi küllaga, nagu on ka meil täna. Ning just pimeduse ja lootusetu- se ajal annab Jumal inim- konnale suurima ime. Jumala Poja sündimine ei saa jääda salajasse. See on

maailma muutev, sest ini- mene muutub. Saab patud andeks, saab vaba südame- tunnistuse. Mitte keegi ei süüdistata, ähvarda, kaeba. Küll tahaks elada sel- lises ilmas, kas pole? See on võimalik väga väike- se harjutuse läbi, milleks tahan siin üleskutse teha – võta endale isiklikuks eesmärgiks teha üks hea- tegu päevas. See ülesanne näib ehk lihtsa või tähtsu- setuna, kuid tegelikkuses võib kaasa tuua väga suure

muutuse. Ka Jumal alustab inimesele lähedale tulemist pealtnäha ühe väga väikese teoga – ühe lapse sündimi- sega – kuid see ületab lõhe suhetes: iseendaga, oma lähedasega, Jumalaga. Ei ole võimalik alahin- nata lepitamise olulisust ning jõuluime just seda tä- hendabki! Inglise üleskut- se rõõmu tundmisele pole kohustus või sund. See an- nab teada: meil on põhjust tunda heameelt! Me pole jäetud üksi. Sinu elu läh

kellelegi korda. Õnnistatud jõuluaega! Meeleolukat aastavahetust ja eriliselt õnnistusrohket uut Issanda aastat 2026. Ning lõpuks, kuid mitte vähem olulisena: väike hea- tegu igasse päeva!

MAIT MÖLDER
EELK Rõuge Maarja ja
Roosa Jakobi koguduse
õpetaja

RÕUGE JA VANA-ROOSA KIRIKU TEATED

Reedel, 19. detsembril kell 19.00
Silvia Ilvese tšellokontsert Rõuge kirikus
Laupäeval, 20. detsembril kell 19.00
Paul Neitsovi kontsert Jõuluteraapia Rõuge kirikus
Advendiaja 4. pühapäeval, 21 detsembril kell 11.00
Rõuge kiriku jumalateenistusel esineb Kandle kvartett
Jõululaupäeval, 24. detsembril
kell 11.00 jumalateenistus Rõuge kirikus
kell 14.00 jumalateenistus Vana-Roosa kirikus
kell 17.00 Rõuge segakoori kontsert Rõuge kirikus
kell 18.00 jumalateenistus Rõuge kirikus
1. jõulupühäl, 25. detsembril kell 11.00
armulauaga jumalateenistus Rõuge kirikus
2. jõulupühäl, 26. detsembril kell 11.00
armulauaga jumalateenistus Rõuge kirikus
Süütalastepäeval, 28. detsembril kell 11.00
armulauaga jumalateenistus Rõuge kirikus
Vana-aasta õhtul, 31. detsembril
kell 14.00 armulauaga jumalateenistus Vana-Roosa kirikus
kell 11.00 jumalateenistusel Rõuge kirikus osaleb Rõuge Unistuste Kitarriorkester
kell 24.00 kesköine uue aasta alguspalvus Rõuge kirikus
Jõuluaja 2. pühapäeval, 4. jaanuar kell 11.00
armulauaga jumalateenistus Rõuge kirikus
Kolmekuningapäeval, 6. jaanuaril kell 11.00
armulauaga jumalateenistus Rõuge kirikus
Kristuse ristimise pühäl, 11. jaanuaril kell 11.00
armulauaga jumalateenistus
2. pühapäeval pärast ilmumispüha, 18. jaanuaril kell 11.00
armulauaga jumalateenistus

Koguduse liikmeannetust on võimalik tasuda kantseleis või ülekandegas Rõuge koguduse pangavarvele:
SEB EE501010402007421005
COOP EE684204278628294602
LHV EE207700771009030698

Jõuluaeg Rõuge kirikus 2025

Reede 19.12
kell 19.00 tšellokontsert
“Benedictus” Silvia Ilves

Laupäev 20.12
kell 19.00 kitarrikontsert
“Jõuluteraapia” Paul Neitsov

4. advent 21.12
kell 11.00 jumalateenistus,
osaleb Kandle Kvartett

Jõululaupäev 24.12
kell 11.00 jumalateenistus
kell 17.00 Rõuge Segakoori kontsert
kell 18.00 jumalateenistus

1. jõulupüha 25.12
kell 11.00 jumalateenistus

2. jõulupüha 26.12
kell 11.00 jumalateenistus

Süütalastepäev 28.12
kell 11.00 jumalateenistus

Vana-aasta õhtu 31.12
kell 18.00 jumalateenistus,
osaleb Rõuge Unistuste Kitarriorkester
kell 24.00 uue aasta alguspalvus

Õnnistatud jõuluaega!

EELK Vastseliina Katariina koguduse

Misso abikirikus
Riia mnt 6, Misso alevik

JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS

24. detsembril 2025
kell 13.00

Kaetud on armulaud,
orelil mängib Raina Urb.

Tartu Kontsertkorraldus esitleb: **PAUL NEITSOV**

Jõulu- teraapia

KONTSERT
KITARRIMUUSIKA JA
VALGUSINSTALLATSIOONIGA

20.12 kl 19
Rõuge Maarja kirik

piletikeskus | piletilevi | PILETITASKU | www.kontsertkorraldus.ee | info 5059625

BENEDICTUS

EELK RÕUGE MAARJA KIRIK
19.12.2025 | 19:00

Silvia Ilves

Täispilet 25€ | Kuni 7 a TASUTA | Pensionär 15€
piletitasku

JÕULULAAT
LAUPÄEV 20. DETSEMBER
KELL 12.00–15.00
RÕUGE NOORTEKESKUSES!

AVATUD KOHVIK
"NOORED KÖÖGIS"

NOORED KAUPLEVAD
HEA JA PAREMAGA
ÕNNELOOS

TULE ÜKSI VÕI PEREGA,
KÕIK ON OODATUD!

AASTALÕPUPIDU MÕNISTE RAHVAMAJAS

Laupäeval, 27. detsembril kell 20.00

Ansambel Mohiito
DJ Meelis Mohiito
Õhtujuht Kristi Vals

MOHIITO LIVE

Pilet eelmüügis (Piletikeskus) 20 €, kohapeal 25 €

Laudade broneerimine:
telefon 514 1384 või rahvamaja@rougevald.ee
rougekultuur.ee

OSTA PILET SIIT:

LÜKKÄ

PUNKRILAHINGUST MÖÖDUB TÄNAVU 80 AASTAT!

Kogume 28. detsembrini annetusi
sündmuse jäädvustamiseks trükis ja pildis
MTÜ Nursi Tegusad
EE024204278622239304
selgitusse: LÜKKÄ80
info:58160304

28.12.2025
Lükkä
punkrilahingu 80. aastapäev

10.00 punkrimatka start Nursist
12.00 mälestushetk ja palvus Nursi
mälestuskivi juures
12.45 Nursi külakeskuses:
tee ja suupisted
muusika ja ettekanded

Info:
MTÜ Nursi Tegusad
Katrin Tamberg-Tolk, 5816 0304
KL Võrumaa malev
Indrek Hunt, 5841 5169

MÄGEDE HÄÄL

VÄLJAANDJA
Rõuge Vallavalitsus
www.rougevald.ee
vald@rougevald.ee

TIRAAŽ
2290

TEHNIINE TEOSTUS
MK Meedia OÜ

TOIMETAJA
Viivika Nagel
viivika.nagel@rougevald.ee
5346 5809

LOE VEEBIS
rougevald.ee/ajaleht

Trehvämi Rõugõn!

Meie ajalehe toimetab kohale Omniva, see peab jõudma kõigisse vallas registreeritud postkastidesse (ka neisse, kus on reklaamist loobunud) alates esimesest kandepäevast neljapäeval või laupäeval Haanja, Misso, Ruusmäe ja Viitina piirkonda ning reedel või teisipäeval Krabi, Mõniste, Rõuge ja Varstu piirkonda. Kandeprobleemidest saab teavitada valla kommunikatsioonispetsialisti aadressil viivika.nagel@rougevald.ee.

Oma valla elanike ja ettevõtete reklaamide avaldamine lehes on tasuta. Väljaandjal ja toimetajal on õigus avaldamiseks saadetud kirjutisi toimetada ja lühendada ning teha valikuid materjali avaldamise osas.

Järgmise vallalehe esimene kandepäev on 22. jaanuar, materjale sellesse saab saata 8. jaanuarini.

UUE AASTA TERVITAMINE SUUREL MUNAMÄEL

KELFIRIUS TULESHOW
KELL 23.45

31. DETSEMBRIL 2025
23.30–01.30

SUURE MUNAMÄE VAATETORNI EES
PILETID FIENTAST JA KOHAPEAL

Kaunist pühadeaega ja kohtumiseni ridade vahel uuel aastal!

Mägede Hääl
toimetus

